

Vlaams
Parlement

vergadering **C194**
zittingsjaar 2020-2021

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en
Armoedebestrijding

van 16 maart 2021

(Wegens de coronamaatregelen werd deze vergadering via videoconferentie georganiseerd.)

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Ann De Martelaer aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over het groeipakket voor halfwezen en wezen geboren voor 1 januari 2019 – 2055 (2020-2021)	
VRAAG OM UITLEG van Immanuel De Reuse aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de evaluatie en de hervorming van het groeipakket – 2300 (2020-2021)	
VRAAG OM UITLEG van Katrien Schryvers aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de evaluatie van het groeipakket – 2305 (2020-2021)	
VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de evaluatie van het groeipakket – 2312 (2020-2021)	
INTERPELLATIE van Hannes Anaf aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de door de minister uitgevoerde evaluatie van het groeipakket – 32 (2020-2021)	
VRAAG OM UITLEG van Immanuel De Reuse aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de coronatoeslag op het groeipakket en de problematiek van niet-toekenning aan wezen geboren voor 1 januari 2019 – 2431 (2020-2021)	
VRAAG OM UITLEG van Immanuel De Reuse aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de financiële gevolgen van de omkering van de rangen voor ouders van kinderen in nieuw samengestelde gezinnen naar aanleiding van de invoering van het groeipakket – 2441 (2020-2021)	
Nota van de Vlaamse Regering ingediend door minister Wouter Beke. Evaluatie Groeipakket – 673 (2020-2021) – Nr. 1	5
VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de koppeling van databanken – 2181 (2020-2021)	38
VRAAG OM UITLEG van Lorin Parys aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over het toenemende aantal meldingen van verontrusting bij de CLB's – 2188 (2020-2021)	40
VRAAG OM UITLEG van Lorin Parys aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de contactopsporing – 2194 (2020-2021)	
VRAAG OM UITLEG van Katrien Schryvers aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over het gebruik en de promotie van de app Coronalert – 2251 (2020-2021)	45

VRAAG OM UITLEG van Maurits Vande Reyde aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de Vlaamse brede heroverweging voor het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin – 2219 (2020-2021)	50
VRAAG OM UITLEG van Maaïke De Rudder aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de nieuwe beleidstool Grenswijs – 2240 (2020-2021)	53
VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de digitalisering van de stageplannen voor artsen-specialisten in opleiding – 2247 (2020-2021)	56

VRAAG OM UITLEG van Ann De Martelaer aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over het groeipakket voor halfwezen en wezen geboren voor 1 januari 2019

– 2055 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Immanuel De Reuse aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de evaluatie en de hervorming van het groeipakket

– 2300 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Katrien Schryvers aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de evaluatie van het groeipakket

– 2305 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de evaluatie van het groeipakket

– 2312 (2020-2021)

INTERPELLATIE van Hannes Anaf aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de door de minister uitgevoerde evaluatie van het groeipakket

– 32 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Immanuel De Reuse aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de coronatoeslag op het groeipakket en de problematiek van niet-toekenning aan wezen geboren voor 1 januari 2019

– 2431 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Immanuel De Reuse aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de financiële gevolgen van de omkering van de rangen voor ouders van kinderen in nieuw samengestelde gezinnen naar aanleiding van de invoering van het groeipakket

– 2441 (2020-2021)

Nota van de Vlaamse Regering ingediend door minister Wouter Beke. Evaluatie Groeipakket

– 673 (2020-2021) – Nr. 1

Voorzitter: de heer Stefaan Sintobin

De voorzitter: – *Katrien Schryvers en Ann De Martelaer worden als verslaggevers aangeduid.*

Mevrouw Verhegge heeft het woord.

Katrien Verhegge, administrateur-generaal, Agentschap Opgroeien: Voorzitter, dank u wel. Er is gevraagd dat wij een presentatie zouden geven over de evaluatie van het groeipakket. Mevrouw Reilhof zal dat grotendeels op zich nemen. Ik wil, ook in naam van de heer Van Loo, kort inleidend meegeven wat wij hebben gedaan.

De evaluatie is gebeurd anderhalf jaar na de invoering van het groeipakket, met data tot vorig jaar in de zomer, om na te gaan of de diverse doelstellingen inderdaad zijn bereikt. De beleidskeuzes van de hervorming uit de conceptnota

over het groeipakket, de beleidskeuzes die decretaal zijn verankerd, hebben we onder de loep genomen en geëvalueerd. Op basis daarvan heeft Opgroeien, samen met het Agentschap Uitbetaling Groeipakket (VUTG), een aantal beleidsaanbevelingen geformuleerd, die in het rapport zijn opgenomen. Het is een heel lijvig rapport geworden. Het geeft een overzicht van een aantal signalen, een aantal zaken die we sinds de invoering van het groeipakket hebben opgemerkt, maar evengoed een aantal zaken die al werden aangepakt of opgelost. Over die punten waarbij er toch nog eventueel bijsturingen aangewezen zijn, schuiven we een aantal beleidsaanbevelingen naar voren. Dat is de opzet van het evaluatierapport. Mevrouw Reilhof zal de diverse beleidskeuzes en wat we daaromtrent hebben opgemerkt, meegeven.

De voorzitter: Mevrouw Reilhof heeft het woord.

Charlotte Reilhof, beleidsmedewerker Groeipakket, Opgroeien: Wat de impact op de kinderarmoede betreft, merken we dat het groeipakket daadwerkelijk selectiever en meer herverdelend is. We zien dat aan de inkomensgerelateerde toeslagen, de school- en sociale toeslagen dus. Nu gaat 9,1 procent van het budget daarnaartoe, ten opzichte van 5,2 procent tijdens de regeling van de Algemene Kinderbijslagwet (AKBW). We merken dat ook aan de doelgroep, het aantal kinderen. Wat de sociale toeslag betreft, zien we een verdubbeling, naar 364.000 kinderen, en een stijging met ongeveer 70 miljoen euro. Wat de schooltoeslag betreft, zijn er meer dan 150.000 kinderen extra die die nu ontvangen, wat een totaal geeft van 485.000 kinderen. Er is ook een verdubbeling van het budget van de schooltoeslag in het schooljaar 2019-2020 ten opzichte van het schooljaar ervoor. We merken ook dat het grootste deel van dat extra budget naar kinderen in het secundair onderwijs gaat, namelijk 138 miljoen euro.

Er was eigenlijk niet voldaan aan de voorwaarden om hier een nieuwe armoedetoets op te doen. Er zijn immers nog geen nieuwe beleidskeuzes gemaakt. We gingen uit van de beleidskeuzes die zijn gemaakt in de conceptnota. Ook zijn er geen verbeteringen of zo – die nog betere cijfers zouden kunnen geven – gebeurd aan de empirische basis die we hebben gebruikt voor onze armoedetoets ten tijde van de conceptnota. We kunnen dus eigenlijk stellen dat de conclusies van de armoedetoets nog steeds geldig blijven: er is een daling van de armoede, zowel voor nieuwe als voor bestaande gezinnen, en ook op kindniveau. Daarom is er geen armoedetoets gebeurd.

Wat de organisatie van het groeipakket betreft, rond gegevensuitwisseling en informatieverspreiding, stellen we vanuit Opgroeien via een webservice de gegevens van de toelagen van het groeipakket ter beschikking van alle federale, regionale en gemeentelijke instellingen, uiteraard op voorwaarde dat er hiervoor een protocol of machtiging werd afgesloten.

We zetten ook stappen om de gegevensdeling verder te optimaliseren, zowel intern, binnen Opgroeien, als extern, onder andere naar lokale besturen. Vanuit Opgroeien zullen we het primaire netwerk benutten, om de mogelijkheden verder te ontsluiten. Vanuit het VUTG daarentegen zal worden onderzocht welke aanvullende dienstverlening mogelijk is, gericht op de gezinnen. Binnen de coronamaatregelen zijn er al tijdelijke maatregelen geweest, bijvoorbeeld rond ontsluitingen. Op vraag van gemeenten werden er brieven verstuurd aan gezinnen, zodat die wisten dat ze in aanmerking konden komen voor een tegemoetkoming bij hun gemeenten.

Vanuit Opgroeien en het VUTG stellen we voor om de oprichtingsdecreten aan te passen, zodat we de gegevensdeling op een structurele manier kunnen doen. Die aanpassing gebeurt complementair en afgestemd. Hierin zit vervat dat we een decretaal wijziging doorvoeren om de kansarmoedecriteria te kunnen delen met OCMW's.

Ik kom tot het uitbetalingslandschap. Voor het groeipakket is de automatische rechtentoekenning wat mij betreft het belangrijkste. Het is belangrijk dat dit op een zo juist en volledig mogelijke manier gebeurt, zodat de gezinnen, en zeker de meest kwetsbaren, hun rechten krijgen.

In vergelijking met de vroegere federale gezinsbijslagen zijn er in het groeipakket een aantal nieuwe toeslagen opgenomen, zoals de participatietoeslagen, maar ook de COVID-19- en de coronatoeslag vorig jaar. Die toeslagen worden bijkomend uitbetaald door de uitbetalers van het groeipakket, binnen dezelfde werkingsmiddelen.

Daarnaast bereiden we ook nog een evaluatie voor, met het oog op de meest efficiënte evolutie naar één uitbetalingsactor. De Vlaamse Regering zal daarbij in overleg treden met de huidige uitbetalingsactoren en onderzoeken hoe in dit proces een maximale samenwerking kan worden gestimuleerd.

Het groeipakket is een recht van het kind. Als het kind in Vlaanderen woont of hier toegelaten of gemachtigd is, ontvangt het een groeipakket. Op 30 juni zagen we dat 98,37 procent van het totaal aantal kinderen jonger dan 18 jaar effectief het groeipakket ontvangt. Dat komt neer op ongeveer 1,6 miljoen kinderen.

Wat vluchtelingen betreft, is sinds 4 juni het retroactief toekennen van de gezinsbijslagen stopgezet. Er wordt dus geen retroactief recht meer toegekend tijdens de procedure, enkel vanaf het moment dat ze effectief toegelaten en gemachtigd zijn. Zo worden alle asielzoekers tijdens hun asielprocedure op dezelfde manier behandeld.

Het groeipakket wordt uitbetaald aan begunstigden. Beide ouders zijn begunstigden, want ze zijn samen verantwoordelijk voor de opvoeding van de kinderen. Ze kiezen samen op welke rekening het groeipakket kan worden uitbetaald. In de meeste gevallen gebeurt dat ook en is dat geen probleem. Maar als er geen overeenstemming is tussen de begunstigden, dan kan de jongste de rekening opgeven. Dat is een genderneutrale regel. Dat kan de moeder zijn, als ze de jongste is. Het kan ook de vader zijn. Het is een objectieve regel, die algemeen geldend is. Het is vooral de bedoeling dat de continuïteit van de betalingen gegarandeerd kan blijven, zodat onenigheid tussen partners of ouders geen onderbreking in de uitbetaling kan veroorzaken.

Indien niet-begeleide minderjarige vreemdelingen jonger zijn dan 12 jaar, wordt er geen attest van immatriculatie afgeleverd. Er is geen bewijs van verblijfsrecht voor min 12-jarigen. Daarom stellen we een regelgevende wijziging voor, specifiek voor de niet-begeleide minderjarigen, waarbij ook tijdens de procedure een attest van de voogddienst of de voogd kan worden gelijkgesteld met dat attest van immatriculatie. Zo kan het recht op gezinsbijslagen en schooltoeslag worden geopend. Dit zou dan zowel voor min 12-jarigen als voor plus 12-jarigen zijn.

Wat de verdeelsleutel van de gezinsbijslagen betreft, ontvangt de begunstigde voor een kind dat geplaatst is ten laste van de overheid, een derde van de gezinsbijslagen. Tweede derde gaat naar de instelling. Deze regeling is van toepassing voor alle plaatsingen via de intersectorale toegangspoort maar niet voor kinderen die in een opvangcentrum van Fedasil verblijven. Daar stellen we voor om onze regelgeving uit te breiden naar een ruim concept, namelijk naar materiële ondersteuning, zodat ook niet-begeleide minderjarigen die verblijven in de opvangstructuur Fedasil, een derde ontvangen van het groeipakket en de ongelijkheid wordt weggewerkt.

Wat de 145 cogefinancierde plaatsen betreft – cofinanciering tussen jongerenwelzijn en Fedasil – is intussen beslist dat een derde daarop kan worden toegepast.

Die plaatsen zijn immers omgezet in niet-rechtstreeks toegankelijke plaatsen en vallen dus sinds 1 maart 2020 onder die verdeelsleutel.

Eind juni 2020 waren er ongeveer 120.000 kinderen die het nieuwe basisbedrag van 166,46 euro hebben ontvangen. In drie kwart van de gevallen gaat het om een geboorte vanaf 1 januari 2019. In 16 procent van de gevallen gaat het om een verhuis naar Vlaanderen. Het gaat dan over kinderen die in december 2018 geen recht hadden op AKWB-bedragen en over de 4146 kinderen die halfwees zijn geworden sinds 1 januari 2019. Dit aantal zal logischerwijze geleidelijk toenemen.

Voor de periode 2021-2024 is er voor de kinderen met nieuwe bedragen jaarlijks 132 miljoen euro extra nodig. Voor de kinderen met oude basisbedragen neemt het bedrag af met 121 miljoen euro. Wat het basisbedrag betreft, zien we dus jaarlijks een stijging van 11 miljoen euro.

De leeftijdstoelagen blijven de eerste jaren nagenoeg constant. Vanaf 2025 komt er een kentering in de uitgaven voor de gezinstoelagen omdat vanaf dat moment de leeftijdstoelagen beginnen af te nemen.

Kinderen die in een land verblijven waarmee een bilaterale overeenkomst is afgesloten zoals Turkije, Marokko en Tunesië waar lagere bedragen zijn afgesproken, ontvangen vaak een lager bedrag aan gezinsbijslagen of ontvangen enkel basisbedragen maar geen andere toeslagen.

Op basis van Europese verordeningen is het eveneens mogelijk dat de Vlaamse kinderbijslag wordt toegekend voor kinderen die in een andere lidstaat van de EU verblijven. We stellen voor om in 2021 een grondige analyse te maken met het oog op de aanpassing van de bedragen van de gezinsbijslagen aan de levensstandaard in een lidstaat van de EU. Momenteel wordt de piste bekeken om dat via een amendement van de verordening te laten gebeuren. Maar we zitten daar nog voor een stuk met een inbreukprocedure die loopt tegen Oostenrijk. We zullen afwachten of beslist wordt of dit al dan niet in strijd is met het Europese Unierecht.

Wat de wezentoelage betreft, zijn er verworven rechten. Het gaat over kinderen van wie al een ouder is overleden voor 1 januari 2019. Eind juni waren 20.813 kinderen in dat geval waarvan 16.627 met een verhoogde wezentoelage, namelijk 368 euro, en 4186 met een gewone wezentoelage. De gewone wezentoelage komt overeen met de gewone basisbedragen uit het oude systeem: de 95 euro-, 177 euro- en 259 eurorangbedragen.

Dus, dit wil zeggen dat er voor de gezinnen die een gewone wezentoelage ontvangen, eigenlijk geen extra ondersteuning is vanuit gezinsbijslagen. Dus wanneer de overlevende ouder een nieuw gezin vormt – of mogelijk al een nieuw gezin had gevormd op het moment van het overlijden van de andere ouder – hebben de kinderen nooit recht gehad op extra ondersteuning.

Het grote verschil in bedragen tussen de gewone en de verhoogde wezentoelage is ontstaan in de context van kostwinnersgezinnen. Het was voor een stuk een tegemoetkoming aan het verlies van inkomen. Daarbij werd dan uitgegaan dat de mama zonder inkomen was. Er moest dus echt een hoog bedrag per kind worden toegekend, zolang er geen nieuw gezin werd gevormd. Maar dit grote verschil in bedragen is ook wel een drempel om een nieuw gezin te vormen. Bij eenkindgezinnen is dat bijvoorbeeld het verschil tussen 95,8 of 368 euro, wat aanzienlijk is. We zien dat daar ongeveer een op de vier een nieuw gezin vormt, dus drie op de vier overlevende ouders doen dat niet. Bij grote gezinnen zien we dat het iets meer is. Ongeveer een op de drie vormt een nieuw gezin. Daar kunnen de hoge basisbedragen van rang 3 wel voor een stuk een verklaring bieden. Voor rang 3 is 259 euro het basisbedrag, dus het verschil met 368 euro is minder, wat een verklaring kan zijn.

De nieuwe wezen, dus kinderen waar er een ouder is overleden vanaf 1 januari 2019: dat gaat over 4.185 kinderen. Die gaan allemaal over naar het systeem van het groeipakket. Deze keuze voor onmiddellijke invoering is gemotiveerd vanuit een combinatie van factoren: ze gaan over naar een sterk nieuw basisbedrag van 166 euro, de halfwezentoeslag komt daarbovenop en blijft ook behouden, en er is de versterkte sociale toeslag. De nieuwe bedragen voor de sociale toeslag liggen hoger dan de oude bedragen, dus ook daarmee worden de gezinnen gericht ondersteund. Het groeipakket speelt daarmee dus in op het wegvallen van het inkomen van de overleden ouder, doordat de halfwezentoeslag behouden blijft. In 86,74 procent van de gezinnen waar een ouder overleden is, gaat het over eerder kleine gezinnen – tot twee kinderen – en in 56 procent van de gevallen zelfs eenkindgezinnen.

Daarnaast wordt er ook rekening gehouden met de draagkracht van de gezinnen, doordat er een mogelijkheid is tot sociale toeslag. We zien dat 55,95 procent van de gezinnen effectief een sociale toeslag ontvangt. Maar er is dus ook 44 procent die geen sociale toeslag ontvangt. Vanaf het moment dat zich een wijziging voordoet in het gezin wordt de sociale toeslag automatisch berekend. De gezinnen moet daarvoor geen stappen ondernemen. Bij de grote gezinnen, waar er minstens drie kinderen zijn, zien we een stijging naar 80 procent van de gezinnen die recht hebben op een sociale toeslag. De verklaring hiervoor ligt vooral in het feit dat we voor de sociale toeslag twee inkomensdrempels hebben. Een van rond de 31.000 euro, en een voor grote gezinnen vanaf drie kinderen: als er kinderen zijn met nieuwe basisbedragen, dan kunnen zij ook recht hebben op een sociale toeslag voor middeninkomens, tussen 31.000 en 62.000 euro. Dat effect zien we hier dus: 80 procent van de grote gezinnen ontvangt een sociale toeslag, waarvan 30 procent middeninkomens, die 62 euro per kind ontvangen.

Een vergelijking maken tussen de bedragen van de verhoogde wezenbijslag, die dus afhankelijk is van voorwaarden, en de halfwezentoeslag die onvoorwaardelijk is, is moeilijk, en heeft op zich ook niet veel zin. Gezinnen verliezen niets, want men moet een vergelijking maken met het bedrag dat het gezin kreeg in de maand voor het overlijden van de ouder. We hebben wel vastgesteld dat in bepaalde specifieke situaties, in nieuwsamengestelde gezinnen met kinderen uit een vorige en een nieuwe relatie – waarbij bijvoorbeeld maar één kind overgaat van het oude naar het nieuwe bedrag, plus de halfwezentoeslag – dat het kan gebeuren dat het bedrag iets lager ligt in de maand na het overlijden dan voor het overlijden.

Daarom stellen we voor om een decretale bepaling te voorzien, zodat gezinnen die een lager bedrag aan gezinsbijslagen ontvangen na het overlijden van een ouder, in vergelijking met de maand voor het overlijden, gecompenseerd worden, en minstens het bedrag behouden dat ze al hadden.

Een andere piste voor wezentoeslag die we bekeken hebben, is of we het oude basisbedrag en de leeftijdstoelage kunnen behouden met daarbovenop de nieuwe halfwezentoeslag en eventueel een sociale toeslag. Dat is op zich geen optie, want dan creëer je opnieuw andere ongewenste effecten, vooral afhankelijk van de gezinsgrootte en de leeftijd. Daar zagen we dat vooral een- en tweekindgezinnen dan minder ondersteuning zouden krijgen omdat ze net die lagere rang 1- en rang 2-bedragen vanuit de vroegere kindbijslag ontvangen.

Als we kijken naar de verhoging van de halfwezentoeslag tot het niveau van de verhoogde wezentoeslag, stellen we vast dat die vergelijking zeer complex is: het gaat echt om twee verschillende systemen. Met het groeipakket is er onderscheid tussen volle en halve wezen, is er impact van de sociale toeslag, bij het oude bedrag maakt de leeftijd van de kinderen ook nog een verschil. Het is dus moeilijk om dat gewoon al te realiseren of te berekenen. En bovendien is het dan ook niet inkomensgerelateerd, dus wordt er minder rekening gehouden met de draagkracht

van het gezin. En wat ga je dan doen met gezinnen met gewone wezentoeslag die wel al een nieuw gezin hebben gevormd, maar geen extra ondersteuning krijgen, of met eenoudergezinnen die mogelijk ook in eenzelfde precare situatie zitten, en die ook wel de sociale toeslag kunnen krijgen, maar geen andere toeslag?

Het kan een keuze zijn om de verhoogde wezentoeslag toe te kennen aan kinderen geboren voor 2019 en bij de vorming van een nieuw gezin, de keuze te geven om over te gaan naar het nieuwe systeem. Deze keuze zou dan definitief moeten zijn. Dus als een ouder overlijdt, vertrek je van de verhoogde wezentoeslag; vanaf het moment dat er een nieuw gezin wordt gevormd, kan er overgegaan worden naar het nieuwe systeem – dus naar het nieuwe basisbedrag plus de halfwezentoeslag. Maar dan zou er niet over en weer gegaan moeten kunnen worden en deze mogelijkheid zou eigenlijk ook geboden moeten worden aan gezinnen die al een ouder hebben verloren voor 2019 en een nieuw gezin hebben gevormd.

Wat met andere gezinstypes die ook voordeel zouden kunnen hebben bij de keuze naar het nieuwe systeem? We hebben ook eenkindgezinnen, de jonge combinatiegezinnen, die op zich ook wel, als ze de keuze zouden hebben, de stap zouden willen kunnen maken naar het nieuwe basisbedrag. Dus dat zijn wel vragen en pistes die verkend zijn, maar waar het moeilijk is om eenduidig te zeggen dat dit of dat gemakkelijk kan gebeuren.

Ook kan het de keuze zijn om de sociale toeslag te verhogen en dus rekening te houden met de draagkracht van het gezin, maar dat zou dan ook wel voor alle kinderen moeten gebeuren, dus niet specifiek voor de halfwezen, zodat het ook binnen de logica van het groeipakket wordt opgenomen.

Wat de pleegzorgtoeslag betreft: in 2018 zagen we dat er 2.832 kinderen zo'n forfaitaire kinderbijslag – dat is de vroegere pleegzorgtoeslag – uitbetaald kregen, op voorwaarde dat er een duurzame band was tussen kind en ouder. Sinds de invoering van het groeipakket maken we voor de pleegzorgtoeslag onderscheid tussen perspectiefzoekende en –biedende plaatsing. We kijken op zich niet naar de duurzame band, maar de pleegzorgtoeslag wordt uitbetaald aan de begunstigde voor plaatsing als het een perspectiefzoekende plaatsing is, dus de kortdurende pleegplaatsing, en aan de pleegzorger als het gaat over een langdurige en perspectiefbiedende plaatsing.

Eind 2019 waren er in Vlaanderen een 6.200 pleegplaatsingen, waarvan 738 in perspectiefzoekende en 5.400 in perspectiefbiedende plaatsing. Hiervan hadden eind 2019 3.927 kinderen een pleegzorgtoeslag. Dit aantal is eind juni 2020 gestegen tot 4.722. Dit toont aan dat er meer ondersteuning voor pleegkinderen is vanuit het groeipakket.

Wat de zorgtoeslag voor kinderen met specifieke ondersteuningsbehoeften betreft, is er een bevoegdheidsoverdracht gebeurd vanuit de FOD Sociale Zekerheid naar Opgroeien. Er is een grote migratie gebeurd in verschillende fases van ruim 71.000 kinddossiers.

De bestaande procedure zoals die werd gehanteerd, is overgenomen met de lange doorlooptijd die daaraan gekoppeld is. Om de procedure in te korten, wordt er meer ingezet op digitalisering. In 2021 worden middelen vanuit het relanceplan ingezet om een nieuwe applicatie te bouwen voor de zorgtoeslag, wat moet leiden tot een doorgedreven digitalisering, die de communicatie met de ouders vlotter moet laten verlopen.

Ook is de verloning van de evaluerend artsen sinds 1 januari 2021 beter afgestemd op de effectieve tijdsinvestering per evaluatie. Op die manier hopen we meer evaluerend artsen te kunnen aantrekken en ervoor te zorgen dat die artsen meer evaluaties kunnen doen. We willen komen tot een efficiënte structuur met

afstemming op praktijken op Vlaams niveau waarbij we de belangen van de kinderen en de gezinnen vooropstellen met oog voor de noden van de uitbetalers en de evaluerend artsen.

Het was de bedoeling dat multidisciplinaire teams (MDT's) een inschaling zouden doen op basis van het driepijlersysteem voor kinderen voor wie een aanvraagdocument wordt ingevuld. Tot nu toe zijn die evaluaties nog niet gebeurd, ondanks veel geïnvesteerde tijd en energie om bepaalde redenen, zoals de beschikbare informatie die onvoldoende is bij de niet-rechtstreeks toegankelijke hulpvraag, of de beperkte beschikbaarheid van de MDT-arts. Er zijn lange wachtlijsten indicatiestelling en ook de bezoldiging is een struikelblok.

We stellen voor om te evolueren naar een gedeelde opdracht tussen MDT's en zorgtoeslag en om een gegevensdeling uit te voeren. Concreet bezorgen de MDT's, nadat ze het kind hebben beoordeeld, de informatie die ze hebben ontvangen en verzameld over dat kind aan het team zorgtoeslagevaluatie, zodat de evaluerend arts de evaluatie kan doen op stukken voor de zorgtoeslag. Dit zou een semiautomatisch traject kunnen worden, waardoor het kind geen tweemaal moet worden onderzocht, wat tegemoetkomt aan de gezinnen.

Voor het gezins- en inkomensbegrip dat wordt gehanteerd binnen het groeipakket, vertrekken we van het principe van de draagkracht van een gezin en houden we rekening met het inkomen van maximaal twee personen die op hetzelfde domicilie aanwezig zijn, in principe de ouders, partners of opvoeders van het kind, dus twee personen die samen een huishouden bestieren en hieraan financieel of op een andere manier bijdragen.

De inkomensvoorwaarden voor de sociale toeslag en schooltoeslag worden automatisch gecontroleerd op basis van het laatst gekende aanslagbiljet. Dat zijn de inkomens van twee jaar geleden. Dit is de automatische procedure die voor alle gezinnen in Vlaanderen wordt doorgevoerd. Uiteraard kan de huidige financiële toestand lager liggen voor een gezin, vandaar dat er een aantal alarmbellen zijn ingebouwd. De elektronische alarmbel voor sociale toeslag, als een van de ouders gerechtigd is op het leefloon, een inkomensvervangende tegemoetkoming (IVT) of inkomensgarantie voor ouderen (IGO), of de manuele alarmbel voor sociale en schooltoeslag, maar waar dat gezin zelf een laag inkomen moet aantonen voor een periode van zes maanden.

We bevelen aan om ervoor te zorgen dat de alarmbelprocedure zich zoveel mogelijk op automatische gegevensstromen baseert en dus ook zo automatisch mogelijk verloopt, zodat de gezinnen daarbij zo weinig mogelijk administratieve lasten hebben.

Ondanks het feit dat we hetzelfde gezins- en inkomensbegrip hanteren voor de sociale toeslag en de schooltoeslag, merken we toch wel een aantal verschillen. Voor de sociale toeslag wordt er, in geval van co-ouderschap, gekeken naar de inkomens van beide ouders apart of van hun nieuwe feitelijke gezin, dus de ouder plus eventueel de nieuwe partner. Bij de schooltoeslag gebeurt dat inkomensonderzoek enkel in het gezin waar het kind gedomicilieerd is. Als de ouders uit elkaar gegaan zijn, wordt er dus enkel gekeken naar het nieuwe feitelijke gezin, waar het kind gedomicilieerd is. De schooltoeslag zal dus in bepaalde gevallen uitbetaald worden aan een ander gezin dan het gezin waar het inkomensonderzoek is gevoerd.

Dit zijn situaties die naar boven zijn gekomen. Daarom onderzoeken we hoe we het begrip 'gezin' nauwer kunnen laten aansluiten bij de realiteit, met het oog op meer duidelijkheid en uniformiteit voor de gezinnen. Dat zal ook de uitvoering vereenvoudigen.

Ondertussen zijn we ook bezig met een verdere harmonisering van het inkomenstarief voor de kinderopvang. We willen dat afstemmen op het gezins- en inkomensbegrip van het groeipakket.

Voor de studietoelagen hoger onderwijs zitten we nog maar in een verkenningsfase. Dit schooljaar stromen de eerste leerlingen met een groeipakket door naar het hoger onderwijs. We zullen nagaan wat het traject van deze studenten is en zullen verder onderzoeken welke verschillen er zijn en welke leerlingen die nu hoger onderwijs volgen, nog recht hebben op een studietoelage. Een afstemming op dit vlak is niet mogelijk voor volgend schooljaar, daarvoor moet nog een langer traject gelopen worden.

Wat de sociale toeslag betreft, zien we dat ongeveer 364.000 kinderen deze toeslag effectief ontvangen. Hiervan groeien 356.000 kinderen op in een gezin met een laag inkomen, dus een inkomen lager dan 31.000 euro, en 7634 kinderen in een gezin met een middeninkomen. Het lage aantal kinderen uit een gezin met een middeninkomen is te verklaren doordat we werken met een gefaseerde opstart. De sociale toeslag voor grote gezinnen geldt voor gezinnen met een inkomen tussen de 30.000 en 60.000 met minstens 3 kinderen, waarvan minstens 1 kind het nieuwe basisbedrag ontvangt. Als er een kind bij komt, bijvoorbeeld door een geboorte, dan kan men mogelijk recht krijgen op deze sociale toeslag.

Voor gezinnen met een laag inkomen verwachten we komende jaren dat het aantal kinderen relatief stabiel blijft, maar dat er wel jaarlijks een uitstroom zal zijn van kinderen met oude bedragen van sociale toeslag, terwijl het aantal kinderen met nieuwe bedragen jaar na jaar zal toenemen. De nieuwe bedragen liggen een stuk hoger dan de oude bedragen. Doordat de nieuwe bedragen hoger zijn, betekent dit op jaarbasis een toename van het budget toegekende sociale toeslagen voor lage inkomens met ongeveer 3,5 miljoen euro per jaar.

Het aantal grote gezinnen met middeninkomens dat een sociale toeslag ontvangt, zal stelselmatig toenemen, gezien deze groep toeneemt in verhouding met het aantal nieuwe geboortes. De eerste jaren zal dit voor een toename van de sociale toeslagen zorgen met ongeveer 9,5 miljoen euro per jaar. Op volledige kruissnelheid zal de sociale toeslag voor middeninkomens 145 miljoen euro kosten, met een bereik van ongeveer 190.000 kinderen.

Samengevat betekent dit dat er de komende jaren een constante toename is van het budget sociale toeslag met ongeveer 13 miljoen euro per jaar. Aangezien de sociale toeslag nog niet op kruissnelheid is, bevelen we momenteel aan om geen wijzigingen door te voeren.

Wat de schooltoeslag betreft, er is dus een integratie gebeurd in het groeipakket sinds het schooljaar 2019-2020. Er is een overheveling geweest vanuit Onderwijs naar het groeipakket. Daarbij werden een aantal wijzigingen doorgevoerd.

Er is de automatische rechtentoekenning van de schooltoeslag op basis van gegevens uit verschillende authentieke bronnen. In het schooljaar 2019-2020 werd de schooltoeslag gemiddeld uitbetaald na 42 dagen. Dit schooljaar is dit binnen 25 dagen na de start van het schooljaar uitbetaald. Eind november 2020 had ongeveer 98 procent van het geraamd aantal kinderen effectief de schooltoeslag ontvangen.

Wat het inkomensbegrip betreft, zijn we overgestapt van het netto belastbaar inkomen naar het bruto belastbaar inkomen. Dat is afgestemd op het inkomensbegrip in het groeipakket voor de sociale toeslag. De inkomensgrenzen zijn voor alle leefeenheden of gezinnen gebruteerd met de beroepskosten van tweeverdieners. Dat de beroepskosten van tweeverdieners zijn gebruteerd, heeft een positief effect op de eenoudergezinnen.

De laagste inkomensgrenzen zijn procentueel het sterkst verhoogd. Er is voorzien in een marge en de toeslagbedragen zijn verhoogd, vooral voor het secundair onderwijs. We zien dat iets meer dan de helft van de leerlingen met een schooltoeslag in een gezin met een inkomen van hoogstens 30.000 euro woont. Ongeveer 66,4 procent van de middelen voor de schooltoeslag gaat naar deze groep. De kinderen in een gezin met een inkomen lager dan 30.000 euro krijgen gemiddeld 200 euro per jaar meer. We zien dat 86,3 procent van de kinderen onder de inkomensgrens van 45.000 euro vallen. Dat komt neer op ongeveer 419.000 kinderen met een schooltoeslag die in een gezin met een inkomen lager dan 45.000 euro wonen.

De toename van de toeslagbedragen is vooral in het secundair onderwijs significant. De leerlingen ontvangen gemiddeld 263 euro meer dan in het vorig schooljaar. Er is een sterkere tegemoetkoming met de schooltoeslag naargelang de leeftijd. Er zijn een aantal analyses uitgevoerd. We zien dat effectief een veel groter aantal kinderen daar recht op heeft dan we hadden verwacht. Uit de analyses blijkt dat de toepassing van de schooltoeslag correct is verlopen. De harmonisering van het inkomensbegrip en de non-take-up hebben een groter effect dan verwacht.

De grotere meerkost is vooral aan externe kostendrijvers te wijten, namelijk het aantal leerlingen en het effect van de hogere toeslagbedragen. Om die reden stellen we voor nu geen wijziging van de schooltoeslag door te voeren en dit na het schooljaar 2020-2021 grondig te evalueren.

De uitbetaling van de schooltoeslag gebeurt zo snel mogelijk na de start van het schooljaar, maar het bedrag wordt effectief op 30 juni van elk jaar vastgeklikt. Op dat pedagogisch ijkmoment wordt gecheckt of het kind nog is ingeschreven en in welke richting het is ingeschreven. Dat betekent dat een gedeelte wordt teruggevorderd indien een kind tijdens het schooljaar van richting verandert en op 30 juni van dat jaar in een richting met een lager schooltoeslagbedrag zit. We stellen voor dat de leerlingen die effectief van richting zijn veranderd het hoogste bedrag van de verschillende richtingen behouden. De kosten zijn al voor het begin van het schooljaar gemaakt. We stellen voor niet meer terug te vorderen.

Er zijn ook twee nieuwe toeslagen, namelijk de kinderopvangtoeslag en de kleuter- toeslag. Ongeveer 23.000 of 24.000 kinderen hebben in 2020 effectief de kinderopvangtoeslag ontvangen. Dat was een uitgave van ongeveer 11 miljoen euro. Ongeveer 65.000 driejarigen en ongeveer 67.000 vierjarigen hebben de kleuter- toeslag ontvangen. Dat was goed voor een totaalbedrag van 18,2 miljoen euro. Met betrekking tot beide toeslagen merken we wel dat anderhalf jaar eigenlijk te kort is om een echt effect op de participatie te kunnen waarnemen. We stellen momenteel dan ook geen wijzigingen voor.

De doelstelling van de overgangsmaatregelen is enerzijds binnen de beschikbare budgettaire middelen te blijven en anderzijds de verworven rechten van de gezinnen te garanderen. Gezinnen waarbinnen zich geen wijzigingen voordoen, mochten door de transitie niet minder gezinsbijslagen krijgen in januari 2019 ten opzichte van december 2018. Dat waren twee belangrijke uitgangspunten. Dat betekende ook dat de gezinnen wel een basisbedrag en leeftijdstoelagen behielden. Er werd een onderscheid gemaakt op basis van hun geboortedatum, maar voor alle kinderen en gezinnen werd de toegang tot sociale toeslag verruimd door toekenning op basis van het gezinsinkomen, los van socioprofessionele statuten.

Alle kinderen en gezinnen kunnen in aanmerking komen voor de sociale toeslag voor middeninkomens wanneer zij aangroeien tot drie of meer kinderen, waarbij minstens één kind recht heeft op het nieuwe basisbedrag.

Er is ook de mogelijkheid om een kinderopvangtoeslag en een kleutertoeslag te ontvangen, indien er wordt voldaan aan de voorwaarden. Ook de versterkte

schooltoeslagen, met ruimere inkomensgrenzen en hogere toeslagbedragen, zijn meteen voor alle gezinnen beschikbaar.

De keuze voor die overgangsmaatregelen leidde, gezien de diversiteit aan gezinsvormen, tot reacties bij sommige gezinnen. Het is logisch dat een gezin berekent wat het verschil is, ook al is het hypothetisch, aan financiële ondersteuning vanuit zijn eigen specifieke situatie.

We hebben dat gezien in een aantal verzoekschriften in het parlement en in een aantal zaken voor het Grondwettelijk Hof. Daarbij viel op dat verschillende aanpassingen werden voorgesteld, afgestemd op de situatie van de gezinnen zelf.

Het Grondwettelijk Hof heeft beslist dat het niet discriminerend is dat die nieuwe regeling van de gezinsbijslagen alleen van toepassing is op kinderen die zijn geboren vanaf de inwerkingtreding van het nieuwe gezinsbijslagsysteem. Ook stelde het dat het Vlaamse decreet geen aanzienlijke en onverantwoorde achteruitgang inhoudt van het niveau van bescherming van het recht op gezinsbijslag. Dat geldt ook voor gezinnen die onder het oude en het nieuwe systeem vallen, de zogenaamde combinatiegezinnen.

We hebben gemerkt dat, mocht je die overgangsmaatregelen wijzigen, je tot ongewenste effecten komt voor bepaalde gezinstypes, ofwel dat er grote budgettaire meerkosten zijn. Om die reden stellen we geen wijzigingen voor.

Tot slot hebben we veel signalen ontvangen rond de nieuw samengestelde gezinnen en de omkering van de rangen. Die omkering zorgt ervoor dat, net zoals onder de AKBW, de hoogste rangbedragen als eerste uitstromen wanneer een kind niet langer recht heeft op kinderbijslag.

Het omkeren van de rangen heeft eenmalige effecten op bepaalde gezinsdossiers, maar er wordt altijd gegarandeerd dat het gezin op gezinsniveau hetzelfde bedrag ontvangt als voorheen. De omkering van de rangen zorgt er dus niet voor dat de financiële tegemoetkoming plots lager ligt.

Bij nieuw samengestelde gezinnen kon het ertoe leiden dat concrete afspraken met betrekking tot de kinderbijslag onder ex-partners in sommige gevallen moesten worden herzien, gezien de gewijzigde financiële situaties. Het is echter niet mogelijk om in het decreet een regeling op te nemen die voor ieder individueel gezin past, net omdat er vonnissen kunnen zijn, en daarvoor kunnen we geen decretale regeling treffen.

Het doorvoeren van wijzigingen is niet wenselijk, want dan zou de manier van werken die onder de AKBW werd toegepast niet meer worden gerespecteerd. Dat zou ook discriminerend zijn voor andere gezinnen en kinderen, waar de toepassing van die rangen en die omkering wel correct is gebeurd.

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Ik heb hier niet onmiddellijk iets aan toe te voegen. Mijnheer Van Loo, ik zal straks antwoorden op de vragen die daarover werden gesteld.

De voorzitter: Mevrouw De Martelaer heeft het woord.

Ann De Martelaer (Groen): Goedemiddag, collega's, minister. Dank u wel aan de mensen van het agentschap Opgroeien voor deze voorstelling. Eigenlijk schrok ik wel een beetje toen we dit rapport ineens begin maart via e-mail ontvingen. Vorig jaar hebben we immers regelmatig naar dit rapport gevraagd. Ik begrijp dat dit pas na anderhalf jaar ervaring kon worden opgemaakt, maar ik kan me toch

herinneren dat wij ook in het najaar intensief besprekingen hadden rond de zorgtoeslag en dat er toen altijd verwezen werd naar het rapport en dat het er niet kwam.

Minister, hoe komt het nu dat u niet bij het begin van het parlementaire jaar, september-oktober vorig jaar, gestart bent met het geven van dit rapport? Dan hadden we al een stuk verder kunnen werken op de conclusies die hier gegeven werden. Maar soit.

We hebben ook met de commissie kunnen bedingen dat we nog een hoorzitting kunnen hebben op basis van dit rapport, omdat er eigenlijk in de praktijk heel wat problemen gemeld worden: vanuit de armoedeorganisaties, rond de sociale toeslag, maar ook vanuit de ouders en gezinnen met kinderen met een beperking. Rond de zorgtoeslag zijn nog heel wat praktische problemen. Ik hoor ook heel veel signalen vanuit de pleegzorgsector en ook vanuit de sociale diensten van de jeugdrechtsbank. Er zijn op het terrein toch heel wat praktische problemen, soms ook rond begrippen, die op termijn ook opgelost zouden moeten worden.

In uw powerpoint geeft u ook een aantal nieuwe elementen. Ik ga die zeker grondig bestuderen tegen de volgende vergadering en tegen de hoorzittingen. Vandaag zal ik alleen maar ingaan op de problematiek die ik ook in mijn vraagstelling had geformuleerd, waarbij ik me ook voor een stukje heb kunnen baseren op de tien pagina's die in dit rapport zijn opgenomen, specifiek rond de wezenbijslag. Ik had deze vraag opnieuw gesteld omdat ik half februari op de radio, in Touché, de getuigenis van Hannelore Bedert had gehoord over haar situatie als alleenstaande moeder, als weduwe, met twee kinderen geboren voor 1 januari 2019. Die getuigenis had me heel erg getroffen. Daarom heb ik opnieuw die vraag gesteld. Als ik dan jullie evaluatierapport lees, zie ik dat jullie stellen dat het kind steeds centraal moet staan in het groeipakket en dat de verouderde visie van de arbeidssituatie van de ouders verlaten moet worden. Daar kan ik een stukje in meegaan. Maar de bedenking die ik me maak is dat we nu de burgerlijke staat van de ouders centraal gaan stellen: of ouders al dan niet samenwonen, alleenstaand zijn of hertrouwen, is op dit moment het uitgangspunt. Dan vraag ik me toch af of in zo'n denkwijze het kind wel centraal blijft staan.

Een tweede bedenking: jullie stellen dat in het nieuwe systeem van het groeipakket ouders die alleen vallen, aanspraak kunnen maken op de sociale toeslag. Ik ben dat gaan nakijken. De ouders die nu een sociale toeslag krijgen, hebben sowieso minder dan wat vroeger in het oude kinderbijslagsysteem werd uitbetaald. Dan vraag ik mij af waarom je die vergelijking maakt, want voor alle ouders die nu in dat groeipakket zijn meegenomen, gaat de sociale toeslag erop achteruit.

Een derde en laatste bedenking: In uw rapport – ik heb trouwens een nieuw begrip leren kennen: de 'alleenstaandenvallen' – stelt u heel sterk dat alleenstaanden, weduwen en weduwnaars, die 'herpartneren', in een voordelige situatie komen. Dat kan ik een stuk snappen. Maar ik heb de voorbije maanden al heel veel weduwen en weduwnaars ontmoet en leren kennen. Ik merk wel dat deze mensen enkel proberen te overleven, dat ze heel veel verdriet hebben. Ze proberen zich te heroriënteren, proberen om weer het werk op te nemen in combinatie met de zorg voor het gezin, en ze denken er eigenlijk niet aan om een nieuwe partner te zoeken.

En u stelt nu eigenlijk dat de oplossing en het voordeel van het nieuwe groeipakket is om een nieuwe partner te zoeken. In tabel 15 stelt u zelfs dat alleenstaanden met drie kinderen vlugger 'herpartneren' dan alleenstaanden met een kind. Dat is een verhouding van een op de drie ten opzichte van een op de vier. Ik vind dat een totaal foute conclusie. Het is ook een gemis aan respect voor de alleenstaande ouders dat die oplossing naar voren wordt geschoven in dit nieuwe systeem. Minister, als u die bewering wilt volhouden, dan zou ik graag informatie krijgen

over hoeveel weduwen en weduwnaars in 2019 en 2020 ondertussen 'herpartnerd' zijn. Ik denk dat dat 0,0 zal zijn. Dat is dus eigenlijk geen oplossing.

Ik begrijp de weduwen en de weduwnaars in dit systeem. Al die mensen zaten in een systeem dat er voor kinderen die geboren waren voor 1 januari 2019 niets zou veranderen. Ik begrijp heel goed dat ze vinden dat dit niet klopt. Minister, probeer dit toch te herbekijken en na te gaan of we die mensen toch niet in een overgangssituatie kunnen zetten. U hebt in uw rapport al gezegd dat er inderdaad een aantal pistes zijn om dit misschien op te lossen. Ik nodig u dan ook uit om op korte termijn toch een oplossing te zoeken voor deze groep van kinderen. Het gaat om vierduizend en een beetje.

De voorzitter: De heer De Reuse heeft het woord.

Immanuel De Reuse (Vlaams Belang): Ik dank de minister en de mensen van het agentschap die een toelichting hebben gegeven over de evaluatie die in het regeerakkoord werd aangekondigd. De belangrijkste conclusies werden op donderdag 4 maart in de krant weergegeven. Het is natuurlijk een beetje jammer dat dat eerst in de krant stond voordat wij als commissieleden die evaluatie konden inkijken.

De administratie bekijkt welke bijstellingen er nodig waren. Volgens de minister zou de Vlaamse Regering na de evaluatie alleen kleine bijstellingen doorvoeren, onder meer in de wezentoeslag.

Minister, u omschrijft het pakket als een keuze voor eenheid en rechtvaardigheid. Toen de evaluatie uitkwam, stond er in de krant iets over de Vlaamse brede heroverweging die minister Diependaele lanceerde. Daarin zegt hij: 10 miljoen euro om Vlaamse besparingen te zoeken, ook kinderbijslag en studiebeurzen in het vizier. Daar heb ik enkele vragen over.

Minister, de bijstellingen zijn al toegelicht, de gevolgen voor de begunstigden zijn daarnet ook uitvoerig toegelicht. Maar binnen welke timing wilt u deze aanpassingen doorvoeren? Wat zullen de budgettaire gevolgen van die aanpassing zijn? Kunnen de Vlaamse brede heroverweging en de in die context eventueel doorgevoerde besparingen nog een invloed hebben op de sociale toeslagen van het groeipakket zoals u suggereert? Of kunt u dat al uitsluiten? Indien die door besparingen gemotiveerde aanpassingen toch mogelijk zijn, dreigen die deze evaluatie dan niet achterhaald te maken? Welke andere initiatieven neemt u nog in dit verband?

Voorzitter, stel ik mijn drie vragen ineens?

De voorzitter: Ja.

Immanuel De Reuse (Vlaams Belang): In orde, dank u.

Aansluitend heb ik een tweede vraag over de coronatoeslag op het groeipakket en de problematiek van de niet-toekenning aan wezen geboren voor 1 januari 2019. De coronacrisis treft heel veel gezinnen die het financieel moeilijk hebben. Daarom werd vorig jaar een extra coronatoeslag van 35 euro per kind toegekend aan gezinnen met een beperkt inkomen. Maar de crisis is nog lang niet voorbij. Tot op heden is nog niet bekendgemaakt of er ook dit jaar een extra broodnodige ondersteuning komt voor de gezinnen die het moeilijk hebben in de vorm van een extra toeslag. Om de noodzaak hiertoe te staven verwijs ik graag naar de argumentatie die u zelf gaf bij de vorige regeling.

Daarnaast merken we ook op dat kinderen geboren voor 1 januari 2019 die een verhoogde wezentoeslag krijgen, geen recht hadden op die coronatoeslag. Het

nieuwe systeem van het groeipakket beschouwt die wezentoeslag als een sociale toeslag, wat ook een van de voorwaarden is om recht te hebben op de coronatoeslag. In het oude systeem van kinderbijslag dat werd overgenomen in het groeipakket voor kinderen geboren voor 1 januari 2019 en waarbij geen toestandswijzigingen zijn gebeurd, spreekt men niet over een sociale toeslag, maar over een verhoogde kinderbijslag voor wezen.

Is het verhoogde kindergeld voor wezen dan geen vorm van sociale toeslag? Ik neem een concreet voorbeeld van iemand die ons contacteerde: een moeder is weduwe sinds 2013 en heeft twee kinderen van respectievelijk 14 en 11 jaar en een jaarinkomen van 18.500 euro. Die kinderen ontvingen geen coronatoeslag. Dat is een belangrijke vorm van ongelijkheid. Nergens op de webstek – ik heb dat nagekeken op www.vlaanderen.be en www.groeipakket.be – wordt er melding gemaakt van deze specifieke beperking. Men spreekt er enkel over de inkomensgrenzen.

Minister, bent u ook dit jaar bereid een coronatoeslag toe te staan onder dezelfde voorwaarden als de vorige keer inzake inkomen? Zo niet, waarom niet? Zo ja, wanneer zult u de nodige stappen daartoe ondernemen? Bent u op de hoogte van de ongelijkheid van de coronatoeslag voor wezen geboren voor 2019 waar geen situatieveranderingen gebeurden na 2019? Is het verhoogde kindergeld voor wezen geboren voor 2019 dan geen vorm van sociale toeslag die recht zou geven op een coronatoeslag? Bent u nog bereid het nodige te doen om die ongelijkheid weg te werken, en zo ja, tegen wanneer? Indien u dit niet doet, wat is uw motivatie daarvoor?

Mijn derde vraag gaat over de financiële gevolgen van de omkering van de rangen voor de ouders van kinderen en nieuw samengestelde gezinnen naar aanleiding van de invoering van het Groeipakket. Op het einde van de toelichting werd daarvoor verwezen. Natuurlijk zijn er heel wat mensen in dit geval die gedupeerd zijn door de omkering van rangen naar aanleiding van de invoering van het Groeipakket. Op gezinsniveau blijft weliswaar het totale bedrag aan kinderbijslag uitbetaald. Hetzelfde geldt voor kinderen geboren op 31 december 2018, maar het laagste bedrag werd gekoppeld aan het jongste kind, het tweede laagste bedrag aan het tweede jongste kind en het hoogste bedrag aan het derde jongste en oudere kinderen.

Die nieuwe regeling veroorzaakt echter forse problemen voor nieuw samengestelde gezinnen. Ik werd gecontacteerd door een ouder die een gemeenschappelijk kind heeft met zijn ex-partner, die op haar beurt ook al twee kinderen had uit een eerdere relatie. Door de nieuwe regeling wordt aan het jongste kind fors minder kindergeld toegekend, wat vanzelfsprekend zware gevolgen heeft voor de financiële verhouding tussen de ouders van het kind, met name dat de vader hierdoor een fors hoger bedrag aan onderhoudsgeld moet betalen.

Minister, ik heb u daar al schriftelijk over bevraagd. U zegt dan dat de omkering van de rangen een eenmalig feit is, waar de ouders zich op kunnen instellen, hopelijk zoveel mogelijk in der minne. Als ouders daar niet in slagen, dan staat het hen vrij om andere juridische wegen in te slaan. Dat is overigens ook het geval voor deze ouders wanneer ze het niet eens kunnen raken over andere inkomenswijzigingen en de gevolgen daarvan op de ouderschapsregeling.

U zegt zelf dat u begrijpt dat ouders hun ongenoegen uiten over het feit dat ze nu wel plots nieuwe afspraken moeten maken met elkaar. U hoopt dat ex-partners in het belang van hun kinderen hierover kunnen communiceren en tot overeenstemming komen. Uiteraard weet u dat het dan niet gaat over de belangen van de kinderen, maar natuurlijk over de financiële belangen van een van de beide partijen.

Minister, bent u zich bewust van die financiële impact? Ja, want dat hebt u zelf gezegd. Overweegt u alsnog de gevolgen van de omkering van de rangen op die gezinnen te onderzoeken? Desgevallend kunnen er initiatieven worden genomen om tegemoet te komen aan de problemen die deze omkering van rangen in deze situatie met zich meebrengen en die er ook voor zorgen dat de benadeelde zich niet direct tot de rechter moet wenden om zijn oude recht in stand te kunnen houden.

Afsluitend wil ik mijn verwondering uitspreken over het feit dat de evaluatie van het groeipakket zoals dat voorligt, een veeleer eenzijdig verhaal is. Ik durf dan ook te veronderstellen – ik hoop dat dit het opzet was dat de minister en het agentschap voor ogen hadden – dat het hier gaat over een aanzet van evaluatie. Zo werd het hier ook al sinds meer dan een jaar gevraagd door de commissie en beloofd door de minister.

Met onder andere dit document en straks met de insteek en de documenten van de spelers in het veld zoals de Gezinsbond en Ouders die opnieuw starten (ODOS), die we zullen horen in de commissie, moeten we tot een gedragen evaluatie komen waarmee we de tekortkomingen in het groeipakket die er nu zijn, kunnen aanpakken, en niet alleen wat technische zaken.

Dat er pluspunten zijn aan het nieuwe groeipakket, dat staat buiten kijf en dat wordt ook door iedereen erkend, maar de verbeteringen die nog nodig zijn, moeten we toch aanpakken.

Uw voorganger, minister Vandeurzen, garandeerde dat er niets zou veranderen voor kinderen geboren voor 1 januari 2019. Toch blijkt bij de invoering van het groeipakket dat heel wat weeskinderen en halve weeskinderen minder bijslag krijgen. Er zijn nog verschillende onrechtvaardigheden in het nieuwe systeem ten opzichte van het oude systeem. Er is een verschil inzake de uitkering voor wezen, maar ook inzake het vormen van een nieuw gezin met wezen. In het oude systeem verliezen de wezen het recht op wezengeld. In het nieuwe systeem daarentegen mag de overlevende ouder wel een nieuw gezin vormen zonder het recht op wezengeld te verliezen.

Ook krijgen gezinnen met kinderen zowel geboren voor 2019 als na 2019 vanuit het groeipakket een mix van oude en nieuwe bijdragen, wat bij heel wat mensen onduidelijkheid creëert. Een uniform systeem zou al die onduidelijkheden kunnen wegwerken. Mijn vraag is dan ook waarom Vlaanderen geen overgangsregeling invoert, zoals in Brussel, waarbij gezinnen automatisch terechtkomen in de voor hen meest voordelige regeling – de nieuwe of de oude.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Dank u wel, eerst en vooral aan de vertegenwoordigers van het agentschap, voor de toelichting.

Collega's, ik wil beginnen met even terug te gaan in de tijd. Met de zesde staats-hervorming werd de hele bevoegdheid inzake de gezinsbijslagen overgeheveld naar Vlaanderen. Tijdens de vorige legislatuur werd er, op een volgens mij nooit eerder geziene manier, werk gemaakt van de integratie van zowel de kinderbijslag als de participatietoelagen voor kinderopvang, voor deelname aan het onderwijs, schooltoelagen, sociale toelagen, zorgtoelagen... Dat werd één groot geïntegreerd systeem. Ik denk dat dat een van de grootste transitie's is geweest die Vlaanderen ingevolge de verschillende staats-hervormingen op touw heeft gezet. Dat had vanzelfsprekend heel duidelijke doelstellingen. Die doelstellingen waren tweërlei: ten eerste willen we elk gezin ondersteunen in de kosten voor onderhoud en opvoeding van een kind en ten tweede willen we via dit systeem ook mee een buffer opwerpen tegen armoede en armoederisico's. Ik zeg 'mee een buffer opwerpen', want dat zijn natuurlijk verantwoordelijkheden die verschillende beleidsdomeinen op zich moeten nemen. Dat is volgens mij heel duidelijk.

De transitie is gemaakt en de lat lag enorm hoog. De collega's die er de vorige legislatuur ook bij waren, weten dat we vaak gezegd hebben dat dit iets was om je hart bij vast te houden. Als je op een bepaald moment die omslag maakt, dan moet je er namelijk ook wel voor zorgen dat er een maand later, en wel op een van de eerste dagen van de maand en telkens op een vast moment, voor al die gezinnen en al die kinderen die recht hebben op dat groeipakket, middelen op hun rekening gestort worden en dat daar geen fouten in gebeuren. Ik denk, in het algemeen, te mogen stellen dat die transitie goed gelukt is. Ik zeg dat niet om pluimen op iemands hoed te steken. Maar ik vind wel dat heel die transitie vaak wordt onderschat en dat Vlaanderen op dat vlak wel een pilootfunctie vervult, niet alleen in België voor andere regio's maar nu ook voor het buitenland. Men komt kijken naar hoe Vlaanderen dat doet. Dat betekent niet dat alles in dat groeipakket in een keer allemaal goed zit en dat er geen bijstellingen moeten gebeuren, bijvoorbeeld technische bijstellingen van zaken die men nu pas heeft vastgesteld. Dat betekent niet dat we niet kunnen discussiëren over inhoudelijke bijstellingen. Vanzelfsprekend gebeurt dat wel. Maar globaal genomen denk ik dat dat groeipakket er wel staat en dat de resultaten daarvan ook gezien mogen worden.

Collega De Reuse, ik zeg dat niet snel, maar het siert u wel dat u er op het einde even naar verwezen hebt. In de discussies die vaak gevoerd worden in deze commissie en in de elementen die de collega's vandaag al hebben aangebracht, wordt er alleen maar gefocust op bepaalde onderdelen. Ik begrijp dat. Ik heb niet te zeggen wat de oppositie moet zeggen, want anders krijg ik dat straks weer naar mijn hoofd. Dat is vanzelfsprekend niet zo. Het is ook de taak van de oppositie om bepaalde mogelijke pijnpunten aan te duiden.

We mogen echter ook stellen dat er heel wat positieve zaken in staan. In globaal gaat het om een groeipakket van niet minder dan 3,9 miljard euro. Dat is een derde van alle middelen voor het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin. Er worden veel meer gezinnen bereikt dan voorheen. Ik zal niet al die cijfers herhalen, maar ik wil toch even op een paar zaken wijzen. Het aantal kinderen dat recht op een sociale toeslag heeft, is verdubbeld, van 175.000 kinderen tot 364.000 kinderen. Het aantal kinderen dat een schooltoeslag ontvangt, is met bijna de helft gestegen. Dat zijn nu 150.000 kinderen meer. Die cijfers tonen aan dat dit effectief een impact op de gezinnen heeft. Het maakt voor veel gezinnen een verschil. Dat is een gevolg van de methodologie die is gebruikt en van heel wat vernieuwende zaken in het groeipakket.

Zo leidt de automatische rechtentoekenning mee tot deze resultaten. We horen in deze commissie vaak dat de meest kwetsbaren vaak geen gebruik van hun recht maken omdat ze niet op de hoogte zijn of omdat ze niet de juiste paperassen hebben. De automatische rechtentoekenning wordt hier vaak naar voren geschoven. In het groeipakket gebeurt dat en we kunnen nog verdere stappen zetten. Dat kan ook in andere beleidsdomeinen worden gebruikt, want het spreekt voor zich dat alles nog niet aan de automatische rechtentoekenning vasthangt. Het antwoord op de vraag of de eerste belangrijke stappen al zijn gezet, is bevestigend.

Er is ook de loskoppeling van het statuut van de ouders. Heel vaak was het een hinderpaal dat de toeslag afhankelijk was van het statuut van de ouder, maar dat is nu gelukkig losgekoppeld en aan het inkomen vastgehangen. Er wordt gebruik gemaakt van een geharmoniseerd inkomensbegrip. We hebben tijdens de toelichting gehoord dat dit inkomensbegrip nog niet overal wordt toegepast en dat er zeker nog stappen vooruit kunnen worden gezet.

De omslag in verband met het groeipakket dateert van 1 januari 2019. Elk gezin is echter anders. Er zijn veel soorten gezinnen met verschillende samenstellingen, met kinderen van verschillende leeftijden en met kinderen die al dan niet verder studeren. Er zijn nieuw samengestelde gezinnen en er zijn verschillende zorgnoden

van verschillende kinderen in gezinnen. Er zijn onvoorstelbaar veel verschillende gevallen. Dat betekent dat een toepassing op het terrein met betrekking tot de impact ook een enorm gamma vertoont. Dat is iets wat we onder ogen moeten zien als we iets aanpassen. We moeten die analyse maken en we moeten simuleren wat de gevolgen voor al die verschillende gezinnen zouden zijn. Het gaat niet om een gezin met een kind en een gezin met twee kinderen. Er zijn vanzelfsprekend veel verschillende gevallen.

De vooropgestelde evaluatie komt eigenlijk nog vroeg. Aangezien het om een grote omslag met veel componenten gaat, moeten we allemaal erkennen dat er veel moet worden geëvalueerd. Ik denk dat we een aantal zaken tijdens die verschillende periodes goed moeten monitoren. We hebben met betrekking tot het groeipakket nog niet alles in de scope.

Uit de evaluatie komen een aantal zaken duidelijk naar voren. Een aantal technische bijstellingen zijn vanzelfsprekend nodig. Het is de taak van het agentschap daar mee op te wijzen.

Is het daarom allemaal meteen zo duidelijk op welke manier die aanpassingen moeten gebeuren? Ik denk dat we daar heel omzichtig mee moeten omgaan. We moeten elke keer bekijken wat de gevolgen zijn voor al die verschillende gezinnen. Er zijn zaken waarover je beleidsmatig kunt discussiëren. Dat hebben we gedaan bij de invoering van het groeipakket en ook nu liggen er een aantal zaken op de tafel die daarnet al zijn genoemd. Ik zal niet punt per punt de zaken overlopen, of het nu gaat over sociale toeslagen, zorgtoeslag of wezentoeslag. Ik doe dat veel liever op een later moment, wanneer we de hoorzittingen hebben gehad, we vragen hebben kunnen stellen over de implementatie op het terrein en we verschillende sprekers hebben kunnen horen over de impact op het terrein. Ik neem aan dat we daarover straks verder knopen zullen doorhakken.

Wat alleszins voorop moet blijven staan, is, één, dat het een goed toepasbaar pakket moet zijn, met zoveel mogelijk automatisme – ik denk aan de automatische rechtentoekenning –, maar ook met een zoveel mogelijk geharmoniseerd begripkader, dat tegemoetkomt aan de verschillende doelstellingen die we initieel hebben vooropgezet en die voor ons absoluut overeind blijven. Ik heb het dan over de tussenkomst in de opvoeding en in de kosten van de opvoeding en het onderhoud van een kind, die mee een buffer is tegen kinderarmoede. Dat betekent dat we toeslagen zien in functie van kwetsbaarheid. We kunnen zien of verschillende onderdelen daarin vandaag hun doelstelling bereiken.

Ik kijk vooruit naar de hoorzittingen die we de volgende weken zullen houden, met mensen vanop het terrein. Ik dacht dat dat volgens de planning snel na de paasvakantie zal zijn? Nadien kunnen we daar dan verder over discussiëren in deze commissie.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Collega's, dank u wel. Ik dank u ook voor de toelichting.

Collega's, dit is een belangrijk dossier. Onder de vorige Vlaamse Regering is beslist om bij de zesde staatshervorming de gezinsbijslag te hervormen en te vereenvoudigen. Op die manier heeft elk kind dat in Vlaanderen woont, sinds 1 januari 2019 een groeipakket gekregen.

Er is iets dat ik wil aanhalen. De collega heeft er daarnet ook naar verwezen, zij het iets breedsporiger dan in haar initieel ingediende vraag. Voorzitter, ik neem aan dat dat dan ook kan bij de volgende sprekers. Ik wil aanhalen dat de uitbetaling vooral goed is verlopen. Ik vind dat opvallend en geef het dan ook graag mee. Als parlementslid van de meerderheid had ik wel wat schrik. Zal het allemaal goed

komen? Zullen de mensen hun centen krijgen? Zullen de mensen de juiste centen te krijgen? En dat is gelukt. Daarom wil ik namens onze fractie iedereen die daaraan heeft meegewerkt feliciteren.

Een tweede belangrijk punt dat hierin naar voren komt, is dat de we werken op maat van elk gezin en elk kind, maar dat er een vast bedrag is per kind, 166 euro. Ik vind dat we daarmee een belangrijk signaal hebben gegeven. Daarnaast zijn er diverse toeslagen.

Collega's, na de uitgebreide uitleg die we net hebben gekregen, kunnen we wel stellen dat het niet altijd zo eenvoudig is. Dat moeten we wel erkennen. We hebben met het groeipakket wel getracht om voor elk onderdeel een belangrijke bouwsteen in te zetten.

De kern van de middelen van het groeipakket is ervoor zorgen dat de kinderen in de gezinnen kunnen groeien en zich zo veel mogelijk kunnen ontplooiën en dat we ondersteuning voorzien voor de kosten van de opvoeding van de kinderen.

We doen niet alles. Ik denk niet dat er hier één partij is die vindt dat de overheid – wat dus wil zeggen: alle andere belastingbetalers – alle kosten zou moeten dragen. Er speelt in dezen natuurlijk ook altijd een ouderlijke verantwoordelijkheid. Dat is één.

Maar ten tweede moeten die middelen wel terechtkomen bij wie ze nodig heeft en ingezet worden waarvoor ze dienen. Ik kom daar straks nog op terug.

Dus, collega's, was er inderdaad afgesproken – en we hebben er regelmatig naar verwezen in deze commissie – dat dit groeipakket heel goed geëvalueerd moest worden. We hebben een aantal verzoekschriften gekregen, onder andere over wezen, waarvan we telkens hebben gezegd dat we ze zouden bespreken bij de algehele evaluatie van het groeipakket, om niet links en rechts losse maatregelen te nemen. Ik vind dat nog altijd een goede zaak.

Minister, collega's, mijn verbazing was dan ook groot dat ik plots in de krant las dat de evaluatie rond was, dat het rapport er was en dat we het als parlementsleden in deze commissie nog niet hadden, om het terdege te bespreken. Dat is bij dezen wel gebeurd, waarvoor dank. We hebben vorige week de evaluatie van het groeipakket gekregen, we hebben nu ook de toelichting gekregen, met ook nog de nadruk op bijstellingen of beleidsaanbevelingen die uitgevoerd zijn.

Voorzitter, we hebben ook nog de hoorzittingen – ik vind die ook belangrijk, om te horen wat daar nog uit komt – en ik wil vermijden dat we nu te veel in detail zouden treden. Want ook bij deze evaluatie heb ik een aantal vragen, een aantal parameters die beter nog verder bekeken zouden kunnen worden, een aantal cijfers die nog verzameld kunnen worden. Er is er een waar ik spontaan aan denk. We hebben heel veel geld bij gestoken, er is 200 miljoen euro bij gekomen. We hebben bijvoorbeeld de schooltoelage geautomatiseerd, we hebben veel meer gezinnen die de schooltoelage nu opnieuw krijgen. De vraag is: stellen we ook vast dat er in de scholen minder lege brooddozen zijn? Zijn er minder ouders die de schoolfacturen niet betalen? Ik vind dat een belangrijk onderdeel. Die extra middelen die we inzetten, worden die ook gebruikt waarvoor ze dienen? Dat is niet onbelangrijk, want we blijven uiteindelijk toch werken met het belastinggeld.

Voorzitter, ik heb meerdere vragen. Is het de bedoeling dat ik die in een latere sessie stel of nu?

De voorzitter: Mijnheer Daniëls, u hebt het vrije woord.

Koen Daniëls (N-VA): Ah, ik heb het vrije woord. Oei, ik weet niet of dat ...

De voorzitter: Ik bedoel: u vraagt wat u wilt, in deze fase of in een latere fase.

Koen Daniëls (N-VA): Oké. Ook bij andere instanties, ook bij de geschillen-commissie, zijn er nog heel wat klachten toegekomen. Er werd net in de presentatie gezegd dat die ook bekeken werden. Ik denk dat het goed zou zijn dat we toch nog enig zicht zouden krijgen op de klachten of vragen waarvoor er geen oplossing is. Hetzelfde geldt voor hoe de sociale toeslag net is ingezet.

Heel concreet, minister, is mijn vraag: hoe komt het dat de media dat rapport al hebben kunnen inkijken en wij nog niet? Waar is dat gebeurd? U hebt het nu naar hier gebracht, waarvoor dank. Welke knelpunten zijn er in de evaluatie nog aangehaald? We hebben er net een overzicht van gekregen, maar zijn er nog knelpunten waarvan u zegt dat dat iets is voor op langere termijn? Als ik kijk naar de digitalisering en de automatische toekenning, maar ook naar een aantal afstemmingen, dan denk ik dat daar toch nog een aantal stappen te zetten zijn. Ik denk dat we nog eens goed moeten kijken naar de sociale toeslag, maar ook naar kinderen die inderdaad nog een medische- en zorgtoeslag krijgen. Het rapport is ook interessant om te zien welke dossiers we wel degelijk kunnen behouden en voor welke dossiers er een medische herevaluatie nodig is.

Voorzitter, collega's, tot daar een aantal eerste vragen, want de hoorzittingen gaan natuurlijk ook nog een aantal interessante visies brengen.

De voorzitter: De heer Anaf heeft het woord.

Hannes Anaf (sp-a): Collega's, op 1 januari 2019 ging dus het nieuwe groeipakket van start. Ik wil collega Schryvers bijtreden dat er zeker een aantal heel goede dingen in dat nieuwe groeipakket zitten. Ik denk dat we dat inderdaad moeten onderschrijven. De automatische toekenning bijvoorbeeld is inderdaad een stap vooruit.

We hebben de voorbije jaren allemaal veel berichten gekregen van weeskinderen, van mensen die hun partner verloren, van pleegkinderen, kinderen met een handicap, kinderen van gescheiden ouders, kinderen die tijdens het schooljaar van richting moesten veranderen. Het zijn heel veel verschillende gevallen die we hebben besproken in deze commissie. Elke keer opnieuw was het antwoord van zowel de meerderheidspartijen als de minister dat we dat niet ad hoc zouden bekijken, maar eerst een grondige evaluatie zouden maken om die dingen aan bod te laten komen.

Hetzelfde als het gaat over de jaarlijkse bespreking van de kinderarmoedecijfers. Toen we zegden dat in het groeipakket te weinig zit om de kinderarmoede echt aan te pakken, was het opnieuw: we gaan eerst de evaluatie maken en dan pas kijken of er dingen moeten worden bijgestuurd.

In mijn vraagstelling heb ik een bloemlezing van reacties opgenomen, waarop telkens dezelfde reactie kwam dat dat in de evaluatie zou worden bekeken. Collega De Martelaer gaf aan dat er werd verwezen naar het evaluatierapport, maar dat klopt eigenlijk niet. Er werd gewoon verwezen naar een evaluatie. En er zijn ook hoorzittingen beloofd in het verleden. De manier van werken met het rapport dat er ineens lag – eerst was er een persbericht van de minister en in de namiddag kregen we dat rapport – was een heel vreemde manier van werken. Het siert collega Daniëls dat hij er vanuit de meerderheid ook niet mee gediend was om dat in de krant te moeten lezen.

Minister, het was een evaluatie die dus al lang was gepland: eerst in het voorjaar 2020, om dan te worden uitgesteld naar het najaar van 2020. Daar heb ik op zich begrip voor want het is natuurlijk een zeer moeilijke periode. Ik kan me voorstellen dat uw kabinet andere zaken te beheersen had. Daarna werd het naar februari

2021 verschoven, en op 4 maart – mijn verjaardag nota bene, ik heb al betere verjaardagen gekend – werden we doorverwezen naar een persbericht van de minister, zonder debat met experts, zonder hoorzittingen, geen uitgebreide bespreking van voorstellen, gewoon een interne analyse. Van de mensen van het agentschap Opgroeien kwam er een zeer uitgebreide interne analyse, waarvoor dank en proficiat. Het was wel heel erg binnen de lijnen van het huidige beleidskader, zonder echt veel ruimte om daarbuiten te treden.

Het was dan ook weinig verrassend wat de conclusie van de minister was: we zijn goed bezig, ook al zegt men van niet. Maar er waren heel weinig mogelijkheden tot bijsturing. Er waren geen structurele hervormingen en dat is toch een grote teleurstelling. Wij pleiten al heel lang, ook al bij de invoering van het groeipakket, voor een verhoging van sociale toeslagen en een heel specifieke inspanning voor alleenstaande ouders. Als je kijkt naar het effect van het groeipakket op de kinderarmoede, dan was dat verwaarloosbaar, en dat bleek al uit de armoedetoets. Het was een lichte verbetering, maar voor de meest kwetsbare gezinnen, de eenoudergezinnen en grote gezinnen, was er zelfs een toename van het kinderarmoederisico.

Als het de intentie was om via het groeipakket de kinderarmoede aan te pakken, dan hebben we heel weinig stappen vooruit gezet. Dat blijkt uit recente cijfers. Ik vrees dat we daar met deze evaluatie ook heel weinig verbetering in gaan krijgen.

Minister, er zijn een aantal dingen waar ik wel tevreden over ben. Dat is vooral het delen van informatie met lokale besturen. Dat is een van mijn stokpaardjes. Ik ben blij dat dat erin staat. Ik vraag me af hoe u dat concreet ziet. Welke gegevens wilt u delen met andere overheden of instanties? Zullen de gegevens van gezinnen die een sociale toeslag ontvangen in de toekomst structureel worden gedeeld met lokale besturen? Zult u het agentschap Opgroeien de opdracht geven om lokale besturen in kennis te stellen van gezinnen in kansarmoede zoals de lokale teams van Kind en Gezin die registreren?

Minister, ik heb een aantal vragen over de sociale toeslagen. Waarom neemt u de optie niet om de sociale toeslagen te verhogen? Dat dat extra geld zou kosten, hoeft niet zo te zijn. Daar kun je creatief mee omgaan. Het is iets wat we in de hoorzittingen verder moeten uitpuren. Waarom geen extra inspanning voor eenoudergezinnen, die het grootste armoederisico lopen?

Een aantal collega's hebben logischerwijze ook al verwezen naar de situatie van halfwezen en wezen, iets wat we al heel vaak besproken hebben in dit parlement. We hebben hierover een heel uitgebreide bespreking gehad naar aanleiding van een verzoekschrift van een opa, die zijn schoonzoon verloren had en die terecht de situatie van zijn kleinkinderen aanklaakte, die er serieus op achteruitgaan waren gegaan ten opzichte van de vroegere regeling. Onlangs waren er ook de getuigenissen hierover in de media van Hannelore Bedert. Ook de Gezinsbond heeft ondertussen heel duidelijk aangetoond dat kinderen die een ouder verliezen na 1 januari 2019 echt worden benadeeld ten opzichte van het oude type bijslagsysteem. Maar er komt toch geen eerlijke compensatie voor die kinderen. Daar wordt heel veel aandacht aan besteed in het rapport, daar worden twaalf pagina's aan gespendeerd. Maar eigenlijk wordt er niet echt een voorstel gedaan.

De conclusie uit het voorstel dat ik in het verleden al gedaan heb, is dat een verhoging van de halfwezentoeslag op zich mogelijk is, maar te complex om de vergelijking te maken met de AKBW. Ik denk dat de gezinnen er heel weinig aan hebben dat dit technisch complex is. Ik kan me echt niet neerleggen bij deze conclusie. De vaststelling blijft dat bij de invoering van het groeipakket nadrukkelijk werd gegarandeerd dat geen enkel kind minder zou krijgen dan in het vorige systeem. In de huidige regeling wordt die belofte ten aanzien van weeskinderen

en halve wezen gewoonweg niet nagekomen. Zo simpel is het. Dan vind ik het eigenlijk zelfs cynisch dat in het persbericht wordt aangehaald dat dit voor een stuk opgelost zal worden. Mensen die het dossier niet zo goed kennen, zullen hier misschien wel in trappen, omdat het zo geformuleerd is. Maar dat is toch geen ernstige oplossing: we gaan mensen compenseren die minder krijgen dan voor het moment dat ze een of beide ouders verloren. Het gaat om grote uitzonderingen. Ik heb zelfs begrepen dat het zou gaan om 8 gevallen, terwijl er meer dan 4100 kinderen zijn die halfwees of wees geworden zijn sinds 1 januari 2019. Ik hoop, minister, dat u kunt tegenspreken dat het zo is dat daarmee 8 gevallen gecompenseerd worden.

Ik heb nog twee bijkomende vragen.

In juni 2020 kaartte ik het probleem aan van kinderen die tijdens het schooljaar overgaan naar een hoger of naar een lager jaar. Er werd ook op ingegaan in de presentatie van zonet. Opgroeien stelt voor om leerlingen die tijdens het schooljaar veranderd zijn van richting, het hoogste bedrag toe te kennen dat in de verschillende richtingen of jaren van toepassing is. Minister, in uw persbericht vond ik daar niets over terug. Het voorstel van Opgroeien was heel duidelijk. Is het effectief de bedoeling om dat voorstel te volgen? Ik denk dat dat een heel kleine aanpassing is, maar wel een belangrijke.

Ik eindig met de belangrijkste vraag. Het is altijd de bedoeling geweest om een grondige evaluatie uit te voeren. De collega's van de meerderheid hebben altijd verwezen naar hoorzittingen die gehouden zouden worden, waarna bekeken zou worden wat er aangepast kon worden. Minister, toen ik echter twee weken geleden uw communicatie zag, bleek heel duidelijk dat de evaluatie afgerond was, en gaf u de volgende conclusies: het systeem staat als een huis, het is heel sterk, en we gaan enkele heel kleine aanpassingen doen. Ik ben blij dat we deze toelichting hebben kunnen afdwingen en dat we ook hoorzittingen hebben kunnen afdwingen. Maar die hoorzittingen halen natuurlijk helemaal niets uit als er geen openheid is van de meerderheid en van u, minister, om die evaluatie nog bij te sturen. Mijn belangrijkste vraag is dus de volgende. In welke mate bent u bereid om, als er interessante zaken naar voren komen uit die hoorzittingen of als wij met interessante voorstellen komen, die ernstig te overwegen en aanpassingen te doen aan de evaluatie? Als we de huidige evaluatie, die voorligt, bezien als de heilige graal – met alle respect voor de mensen van Opgroeien, die echt hun best gedaan hebben – dan gaan we er niet geraken, dan zullen er geen aanpassingen volgen en dan zijn we onze tijd aan het verliezen.

De voorzitter: Mevrouw Vandecasteele heeft het woord.

Lise Vandecasteele (PVDA): Eerst en vooral wil ik de mensen van het agentschap bedanken voor de toelichting bij de evaluatie. Ik verwonder me toch over de gang van zaken bij deze evaluatie.

Er is de voorbije jaren, eigenlijk sinds de beslissing dat de kinderbijslag zou worden geregionaliseerd en sinds het groeipakket is uitgetekend, veel kritiek geweest van middenveldorganisaties, waaronder Kind en Gezin, de Gezinsbond, Decenniumdoelen, het Netwerk tegen Armoede en Welzijnszorg, en van de academische wereld. Ze hebben allemaal kritiek gegeven op de basis van het groeipakket en op de resultaten die het groeipakket zou opleveren.

In het begin is die kritiek aan de kant geschoven, maar op den duur is gesteld dat het groeipakket zou worden geëvalueerd. Dan zou blijken of de kritiek terecht is en wat hieraan kan worden gedaan. Ik heb er begrip voor dat de coronacrisis daartussen is komen fietsen, maar we hebben lang op de evaluatie moeten wachten. Nu blijkt dat tijdens die evaluatie geen enkele keer met het middenveld is gesproken. De mensen die problemen met de kinderbijslag hebben, worden hier

gewoon niet bij betrokken. Ik vind dat getuigen van een misprijzen voor het middenveld en voor de sector.

Minister, ik vind dat een van de constanten in het beleid van de Vlaamse Regering, die nu anderhalf jaar bezig is. Elke keer opnieuw wordt het middenveld aan de kant gezet. Er wordt niet naar het middenveld geluisterd. Het middenveld wordt nergens bij betrokken. Van andere regeringspartijen kan ik dat nog verwachten, maar uw partij vloeit voort uit het middenveld. Ik vind het erg verwonderlijk dat u het middenveld niet ernstig neemt. Ik vraag af me waarom u het middenveld hier niet bij betreft. Beseft u dat u geen antwoord op bepaalde punten van kritiek kunt geven? Neemt u de beleidskeuze die kritiek links te laten liggen en het groeipakket niet te bekijken in het licht van de kritiek die is gegeven? Hoe kan er eigenlijk een deftige evaluatie van het groeipakket komen zonder de organisaties die met de mensen op het terrein spreken hierbij te betrekken? Ik vind dat gewoon onvoorstelbaar. Ik vind het sprekend dat zelfs leden van de meerderheid het bijzonder vreemd vinden dat dit niet aan de commissie is voorgelegd. We hebben in de pers gemerkt dat er een evaluatie is geweest. Nadien hebben we dat in onze mailbox ontvangen.

Een tweede bijzonder pijnlijke vaststelling is dat er geen nieuwe armoedetoets komt. Het is simpelweg geen beleidskeuze het groeipakket als een hefboom in de strijd tegen kinderarmoede in te zetten. In de evaluatie staat dat het niet nodig is het armoederisico opnieuw te berekenen omdat er geen nieuwe beleidskeuze wordt gemaakt. U legt zich gewoon neer bij het feit dat het groeipakket amper een effect op de armoede heeft. U legt zich neer bij dat 1,5 procentpunt.

Vorige week heb ik tijdens de plenaire vergadering verklaard dat ik nog steeds op zoek ben naar een minister van Armoedebestrijding. Na het lezen van de evaluatie van het groeipakket moet ik eerlijk zeggen dat ik die vraag alleen maar luider stel. Hoe is het mogelijk dat geen enkele minister in de Vlaamse Regering de armoede effectief wil aanpakken en alle bestaande hefbomen in de strijd tegen armoede wil inzetten? Het is duidelijk dat u het groeipakket hier niet voor wilt gebruiken. Dat is echt een historische gemiste kans. Heel wat mensen uit het middenveld en de academische wereld vinden het een historische gemiste kans het groeipakket hier niet voor in te zetten. Het is bijzonder cynisch dat na elke kritiek dat de armoede niet wordt aangepakt naar de evaluatie is verwezen en dat in de evaluatie staat dat er geen armoedetoets komt.

Een derde belangrijk punt is dat het groeipakket momenteel niet welvaartsvast is. Uit de evaluatie blijkt niet dat het groeipakket welvaartsvast zal worden gemaakt. Als de kinderbijslag niet welvaartsvast wordt gemaakt, zal het minieme effect op de armoede doorheen de tijd helemaal eroderen, wat nog problematischer is. De Gezinsbond vraagt al jarenlang letterlijk om de bedragen aan de evolutie van het loonpeil te koppelen. Een loutere indexering is immers onvoldoende om de stijgende opvoedingskosten te compenseren, waardoor de koopkracht van de gezinnen met kinderen er meer op achteruitgaat. Als welvaartsvaste bedragen uitblijven, zal dat in de toekomst niet beteren. Ik vind dat dit in de evaluatie ontbreekt. Dat zou naar boven zijn gekomen indien er op zijn minst een dialoog met de actoren uit het middenveld zou zijn geweest.

Het is een zoveelste gebroken belofte van de Vlaamse Regering. Tijdens het uittekenen van het groeipakket is letterlijk gesteld dat geen enkel gezin erop zou achteruitgaan. De Vlaamse Regering was vragende partij om de kinderbijslag te regionaliseren en pakte ermee uit dat ze met een sterk groeipakket zou komen. Ze maakte zich sterk dat geen enkel kind of gezin erop zou achteruitgaan. Ik vind het schrijnend dat dit de zoveelste gebroken belofte is.

De Gezinsbond heeft berekend dat in Vlaanderen 400.000 gezinnen er niet op vooruitgaan. Het gaat dan, bijvoorbeeld, om gezinnen met een kind geboren voor

2019 of om gezinnen met drie of meer kinderen. Er is hier al een paar keer naar de halfwezen verwezen. De overstap naar het groeipakket is voor hen een bijzonder pijnlijke operatie. In veel gevallen zakt de uitkering voor wezen en halfwezen. De sector en de mensen in die situatie hebben het probleem verschillende keren aangekaart, maar er is steeds naar de evaluatie verwezen. Er is een evaluatie gekomen, maar een bijsturing blijft uit.

Ik wil dit heel concreet maken. Een alleenstaande moeder met drie kinderen heeft getuigd dat ze plots heeft ontdekt dat ze het maandelijks met 200 euro minder moet stellen. Zij is een alleenstaande moeder met drie kinderen die net een partner heeft verloren. Dat is het warme Vlaanderen waarover hier wordt gesproken.

Minister, ik hoop dat u duidelijk kunt maken dat er effectief nog een evaluatie met het middenveld zal komen. De armoedeorganisaties, de Gezinsbond en de mensen in de welzijnszorg hebben dit jarenlang aangekaart. Zij moeten op een eerlijke manier rond de tafel worden gebracht om effectief een bijsturing van het groeipakket te zoeken. Is het uw bedoeling zonder hen te evalueren en op de ingeslagen weg verder te gaan?

Mijn tweede vraag is of u de armoede effectief met het groeipakket wilt aanpakken. Er is net vermeld dat er nog andere bevoegdheden zijn waarbinnen de armoede kan worden bestreden. Dat klopt. Er zijn bevoegdheden, zoals onderwijs en wonen, die hefboomen zijn om de armoede aan te pakken. Als elke minister naar een andere minister kijkt, geraken we echter nergens. Het grote probleem is dat geen enkele minister verklaart dat we al die verschillende zaken tegen armoede zullen inzetten. Het groeipakket wordt niet ingezet in de strijd tegen armoede. Het gaan om 1 procentpunt. Ik hoop dat uw Vlaamse Regering daar niet tevreden mee is. Armoede gaat niet om cijfers. Armoede gaat om eenoudergezinnen die moeite hebben om de maand door te komen en die op het einde van de maand nog een restje maand over hebben waarin ze geen geld hebben om eten te kopen. Het gaat om ouders die moeten kiezen tussen het betalen van de schoolkosten, eten, de waterrekening of de energiefactuur. Dat is de realiteit. De Vlaamse Regering kiest ervoor dat niet aan te pakken en het groeipakket voor de kinderbijslag niet te gebruiken als een hefboom in de strijd tegen kinderarmoede. Dat is bijzonder problematisch. Mijn vraag is of u de armoede al dan niet wilt aanpakken.

De voorzitter: De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Na een rondje negativiteit zal ik proberen voor een positieve noot te zorgen. We moeten afstand nemen en kijken naar wat hier voorligt. We moeten kijken naar wat allemaal positief is in wat nu wordt geëvalueerd en in wat in het begin van de regeerperiode is beslist.

Mijn fractie en ikzelf zijn heel blij dat het delen van gegevens met de lokale besturen wordt vergemakkelijkt en versterkt. Als lokale schepen die dagelijks in zijn kantoor in het OCMW aanwezig is, ben ik er echt van overtuigd dat armoede bij uitstek een probleem is dat we lokaal moeten aanpakken. Die problemen moeten lokaal worden opgespoord en aangepakt. De gegevensuitwisseling en de samenwerking met het OCMW, met het centrum voor leerlingenbegeleiding (CLB) en met het jongerenaanbod van het CAW (JAC) zijn enorm belangrijk. Als we daar extra stappen kunnen zetten om die gegevens beter te ontsluiten, lijkt me dat een heel goede zaak.

Ik heb nog een vraag voor u. Misschien kunt u er nu al op antwoorden, maar anders neemt u die gerust mee naar de hoorzittingen. Welke stappen wilt u daarvoor concreet zetten? Hoe kunnen we die lokale besturen nog sterker inzetten om dat armoedebeleid op het terrein dicht bij de mensen te kunnen aanpakken? Dat is een eerste vraag.

Ten tweede heb ik een opmerking, en een vraag die daaruit volgt. Als we kijken naar wat het vernieuwde groeipakket heeft teweeggebracht betreffende de sociale toelagen, wil ik toch eventjes wijzen op de enorme positieve effecten van het huidige systeem van sociale toelagen. We houden nu enkel nog rekening met het inkomen, en niet meer met het statuut. Daardoor kunnen ook werkenden aanspraak maken op een sociale toeslag. De cijfers tonen aan dat dat een enorm effect –het is geen succes, maar wel een enorm effect – heeft teweeggebracht, en ten goede, ook met de automatische toekenningen en de verhoging van de schooltoeslag. De non-take-up is enorm gedaald en dat is toch het effect dat we beoogden. En als het dan gaat over mensen in armoede, in kansarmoede, over mensen die het echt moeilijk hebben onmiddellijk de steun geven die ze nodig hebben, dan denk ik dat deze evaluatie aantoont dat deze maatregel een enorm effect heeft gehad. We mogen daar dus toch wel tevreden over zijn. De aanpassingen die gebeurd zijn, waren positief.

In de presentatie heb ik zien terugkomen dat de link met kansarmoede niet altijd eenduidig te trekken is. Dat is logisch. Het is ook al een paar keer herhaald, vorige week of twee weken geleden nog in de plenaire vergadering: kansarmoede kun je niet toespitsen op één doel of één hulpmiddel, één steunmaatregel. Het is een combinatie van factoren. En dat heeft niets te maken met de bevoegdheden van ministers. Nee, dat is gewoon zo, dat is de situatie van mensen. Kansarmoede heeft te maken met je inkomen, met onderwijs, met wonen en met de steun die je krijgt om je kinderen vooruithelpen in het leven. Dat is bij uitstek een liberaal principe. Daarom komt in de presentatie terug dat er niet zomaar een een-op-eeneffect is van het groeipakket op kansarmoede. Dat begrijp ik ook.

Aan de andere kant vraag ik mij ook iets af – en dat is misschien weer iets voor de hoorzittingen. Want we moeten toch wel ergens een effect kunnen meten. Meten is weten, zegt mijn collega Daniëls ook altijd. Ik vraag me af welke modellen we hebben om het effect van het groeipakket, zoals we het hebben hervormd en het nu verder zullen aanpassen, in de toekomst nog exacter te kunnen meten op wat we eigenlijk beogen, en dat is natuurlijk het verminderen van de kansarmoede. Ik begrijp dat die link niet een-op-een is en dat je met een verhoging van de toeslag niet meteen een effect in de cijfers zult zien. Maar we moeten toch ergens een effectmeting kunnen doen. Ik probeer uit te zoeken hoe dat nu al gebeurt en hoe we dat nog kunnen verbeteren, hoe we dat beter kunnen onderzoeken. Dat is mijn tweede concrete vraag.

Ten derde, wil ik de minister danken en ook feliciteren voor het aanpakken van die zorgtoeslag. Hij heeft ervoor gezorgd dat er, ook met de relance, werk wordt gemaakt van de digitalisering. Op die manier krijgen mensen die het echt nodig hebben, zo snel mogelijk de toeslag die zij nodig hebben voor bijvoorbeeld een kind met een beperking. Dat is cruciaal. Ik ben heel blij dat de problemen die er waren, werden aangepakt met relancemiddelen. Ik ben ervan overtuigd dat we het in de komende maanden verder zullen opvolgen. Maar ik ben alvast blij dat er in dat opzicht actie werd ondernomen.

De voorzitter: Mevrouw Wouters heeft het woord.

Suzy Wouters (Vlaams Belang): Minister, collega De Reuse heeft al heel wat vragen gesteld. Maar toch heb ik nog enkele bezorgdheden en vragen rond kinderarmoede. Ik deel hierbij de bezorgdheid van collega's Anaf en Vandecasteele.

Het groeipakket is een cruciaal beleidsinstrument om kinderarmoede te bestrijden. We kijken dan ook uit naar een grondige evaluatie en hoorzittingen met experts over onder andere de impact van het vernieuwde kinderbijslagsysteem op de armoedebestrijding.

Die bleven jammer genoeg uit. In het rapport staat dat het niet nodig is om de impact op het armoederisico opnieuw te berekenen. Nieuwe berekeningen zouden enkel zinvol zijn indien er nieuwe beleidskeuzes worden gemaakt. De vaststelling, zonder bijkomende analyse, luidt dat de conclusies van de armoedetoets geldig blijven, namelijk een daling van de armoede voor zowel nieuwe als bestaande gezinnen. Voor een evaluatie waar we al sinds het voorjaar van 2020 op wachten, vinden we dit echt te kort door de bocht. Kinderarmoede is een problematisch gegeven. Kinderen van vandaag groeien immers uit tot de personen die de samenleving van morgen dragen.

We vragen meer aandacht voor de situatie in alleenstaande gezinnen. Minister, maar liefst een vijfde van de eenoudergezinnen leeft onder de armoedegrens. Een op de drie kinderen in zo'n gezin groeit op met een verhoogd armoederisico. Voor deze groep dient er volgens onze fractie extra aandacht en selectiviteit binnen het groeipakket te zijn.

Minister, ik heb een aantal bijkomende vragen. Bent u bereid om een onderzoek uit te besteden over de impact van het groeipakket op het armoederisico? Welke bijkomende stappen onderneemt u om het armoederisico binnen alleenstaande gezinnen op te vangen? Ten slotte, wordt er met de vernieuwde nominale armoede-indicator die momenteel door de Universiteit van Antwerpen in ontwikkeling is, een nieuwe meting gedaan van de impact op armoedebestrijding van het groeipakket?

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Voorzitter, collega's, kent u Kristie Rongen? Neen? Ik kende haar ook niet, tot gisteren, toen ik naar Terzake keek. Daarin was een reportage te zien over de Nederlandse verkiezingen, waarbij het uitvoerig ging over de campagne. Gisteren ging het over de val van de regering. Er was een vrouw, Kristie Rongen, die een hele getuigenis deed over de toeslagenaffaire in Nederland. Die vrouw vertelde dat ze zelfs zelfmoordgedachten heeft gehad. Zij had zelfmoordgedachten omdat datgene wat haar toekwam via automatische rechten, haar niet was bedeed. Zij is jaren achtervolgd geweest en heeft in totaal 92.000 euro moeten terugbetalen.

De Nederlandse regering is daarover gevallen. Het is vandaag blijkbaar geen hoofdpunt meer in de campagne, maar het is wel een hoofdpunt in de hoofden van ontzettend veel Nederlandse gezinnen, die daar jarenlang mee af te rekenen hebben gekregen. Het is die Nederlandse overheid die vorige week – ik heb het in de plenaire vergadering naar aanleiding van een vraag ook even gezegd, omdat er daarop een toespeling werd gemaakt – naar Vlaanderen is gekomen om te kijken hoe ze van die schandvlek van de rijke Nederlandse samenleving verlost kunnen geraken. Hoe kunnen ze ervoor zorgen dat ze structuren en systemen op orde stellen, die aan kinderen en gezinnen geven waar ze recht op hebben? Daarvoor laten ze zich inspireren door het verhaal van het Vlaamse groeipakket. Daarvoor zijn ze bij ons, bij het VUTG en bij anderen geweest, om te kijken hoe dat gebeurt, hoe ze ervoor kunnen zorgen dat ze een systeem op poten zetten, waarbij, zoals collega's Vande Reyde en Schryvers hebben gezegd, de rechten waar gezinnen en kinderen recht op hebben, ook worden gegeven en gegarandeerd.

Het lijkt vandaag een bagatel: dat wat je automatisch hebt en krijgt, wordt als een recht, als een automatisme voorzien. Maar in Nederland is er wel een regering over gevallen, heeft een premier er ontslag voor genomen en is er een socialistische partijleider voor moeten opstappen. Dat zijn de cijfers.

Collega De Martelaer, u hebt mij de vraag gesteld waarom ik niet in het najaar, in september en oktober, heb gezegd: 'Dit is de evaluatie. Laat ons daar nu mee aan

de slag gaan.' Ik kan daar eigenlijk heel kort op antwoorden: omdat ik die evaluatie toen niet had. Ik heb die evaluatie eind januari gekregen.

Toen is men mij die komen presenteren en ik heb daar, collega Daniëls, onmiddellijk binnen de meerderheid in interkabinettenwerkgroepen (IKW's) overleg rond georganiseerd. Op 4, 12 en 23 februari hebben we omstandig en uitvoerig gesproken over de evaluatie van dit groeipakket. Ten slotte hebben we daarover ook in de regering gesproken. Dus daar is zeker binnen de schoot van de meerderheid uitvoerig een omstandige analyse rond gebeurd. Het is die analyse die ook verwoord heb in dat persbericht.

Collega De Martelaer, u hebt me de vraag gesteld of er wel nieuwe gezinnen zijn sinds 1 januari 2019. Ik stel voor dat de mensen van de administratie daarop antwoorden. Bij mijn weten is dat wel degelijk het geval geweest.

Het uitgangspunt is wel degelijk dat het kind centraal staat, ook in de wezen-toeslag. In het oude systeem was de wezentoeslag geen onvoorwaardelijk recht van het kind. 21 procent van de wezen, dus een op de vijf, kreeg in bepaalde omstandigheden geen wezentoeslag. Wanneer men opnieuw trouwde of in een relatie kwam – dat werd toen als een ongelooflijke hardvochtigheid gezien – verloor men zijn supplement. Het vorige Vlaams Parlement – ik zat daar niet in, velen onder jullie wel – heeft gezegd dat daar iets aan gedaan moest worden. Het moest toekomstgericht gemaakt worden. Als het uitgangspunt het onvoorwaardelijk recht van het kind is, geldt dat ook hier. Dat wil dan zeggen dat, ook wanneer de gezinssamenstelling verandert, de kinderen daar niet de dupe van mogen zijn.

Ik zal straks op een aantal concrete vragen dieper ingaan. Maar eerst reageer ik even spontaan op een aantal dingen die gezegd zijn. Collega De Reuse, u hebt verwezen naar de onderhoudsbijdrage. Die worden uiteraard herzien. Die worden herzien op basis van de inkomens die er zijn en die daar worden gesteld en die zijn dus inderdaad variabel.

Collega Vande Reyde en andere collega's hebben de vraag gesteld en sommigen hebben de stelling geponeerd dat het geen enkel effect heeft op de armoede. Ik wil verwijzen naar de voorbereidende documenten die er zijn geweest en die ook op de website van Kind en Gezin staan: de KU Leuven heeft een impactberekening gedaan van de Vlaamse kinderbijslaghervorming op het armoederisico. Dat is een document van 2017 van professor André Decoster en Toon Vanheukelom, waarbij wel degelijk die impact wordt ingeschat. Zien we dat vandaag in de cijfers? Neen, en daarvoor is het, collega Vande Reyde, wachten op de Europese SILC-cijfers (Statistics on Income and Living Conditions), die normaal gezien in het najaar 2021 komen, gebaseerd op de inkomens van 2019, en dat voor het rapport van 2020. Dus in het najaar zullen we die cijfers zien. Dat gaat niet enkel over de kinderbijslag en de impact daarvoor. Dat gaat over de totale elementen. Dus het kan zijn dat men een hoger inkomen heeft gehad uit de kinderbijslag, dat kan ook niet anders, of uit het groeipakket. De 200 miljoen euro waar u naar verwezen hebt, is wel bij de mensen terechtgekomen. Maar het kan wel zijn dat er andere variabelen zijn die maken dat het ene het andere wat scheeftrekt, of corrigeert of uit zijn verband haalt. Dus die cijfers zullen we normaal gezien in het najaar hebben.

Collega Anaf, wat de gegevensdeling betreft: de bedoeling is dubbel. Ik weet dat u dat al lang vraagt. We hebben daar ook al dikwijls over gesproken. We hebben dat eind vorig jaar eenmaal mogelijk gemaakt, maar ik ben het er helemaal over eens dat we dat structureel moeten doen en zelfs in twee richtingen. Niet alleen kunnen we die gegevens ter beschikking stellen van de lokale besturen en allicht zullen we daar een decretaal kader voor moeten voorzien. Daarnaast kunnen de lokale besturen bijvoorbeeld de uitbetalingsinstellingen vragen om een aantal

zaken voor hen te doen, om op die manier hun lokaal armoedebeleid ook meer vorm te geven of toch meer te sturen en te structureren.

Voorzitter, ik ga in op de vragen die ook verder gesteld zijn.

De evaluatie is voorbereid door mensen van het agentschap Opgroeien en het Agentschap Uitbetaling Groeipakket. Ik wil hen ook uitdrukkelijk bedanken voor de omstandige evaluatie die ze gemaakt hebben en die ze hier ook vandaag gepresenteerd hebben. Daarbij is vertrokken van de situatie op 30 juni 2020. Dat is anderhalf jaar na de invoering van het groeipakket, in principe dus al vrij snel na de invoering. Ik weet niet of er veel van dit soort gigantische hervormingen, die over miljarden en miljarden euro's gaan, al op zo'n korte tijd onderhevig zijn aan een toch wel zeer gedegen evaluatie.

De bedoeling was om deze evaluatie in het najaar 2020 in te dienen, dat is dus nu geworden. Het voltooien van de evaluatie heeft vertraging opgelopen door de covidpandemie. Een eerste volledig verslag van het rapport is overhandigd in december vorig jaar. We hebben er hier eind januari een eerste presentatie van gekregen. Daarop hebben we besprekingen gevoerd in de schoot van de Vlaamse Regering. De definitieve versie, na eindredactie, is mij bezorgd op 1 maart 2021 en is drie dagen later doorgezonden aan het Vlaams Parlement.

Het opzet van de evaluatie was niet om het groeipakket in vraag te stellen, maar wel om na anderhalf tot twee jaar werking te kijken welke onderdelen op koers zitten en welke kunnen of moeten worden bijgestuurd, binnen het beschikbare budget. Bij de evaluatie van het groeipakket werd elke onderdeel grondig bekeken. Het resultaat is een uitgebreid rapport, zoals de collega's ook hebben aangegeven, dat onder andere zicht geeft op de signalen of de ongewenste effecten sinds de invoering van het groeipakket. Het rapport geeft aan welke zaken intussen werden aangepakt of opgelost en waar er nog bijstellingen zijn aangewezen. Gelet op het opzet van het evaluatierapport, gelet op de aanwezige expertise binnen de administratie en gelet de omstandigheden, meer bepaald de covidpandemie, werd geoordeeld dat het niet nodig was om externe experts te betrekken bij de voorbereiding van dit rapport.

Wat de doelstellingen en de resultaten betreft, is een belangrijke conclusie dat het groeipakket effectief meer herverdelend werkt dan het vroegere kinderbijslag-systeem. Gezinnen waar de nood groter is, ontvangen meer ondersteuning. De uitgaven voor inkomensgerelateerde toeslagen – dat zijn de sociale toeslag en de schooltoeslag – bedroegen 360,4 miljoen euro, dat is 9,1 procent van de uitgaven, ten aanzien van 192 miljoen euro of 5,2 procent van de uitgaven vóór de invoering van het groeipakket. Er is een verdubbeling van het aantal kinderen die recht hebben op een sociale toeslag, van 175.000 naar 364.000 kinderen. Voordien was deze toeslag vooral gelinkt aan het sociaal-professioneel statuut, namelijk werkloosheid, langdurige ziekte of andere. Nu komen ook andere gezinnen in aanmerking, zoals ook collega Van Vande Reyde en collega Schryvers gezegd hebben. Er zijn 150.000 kinderen, of 45 procent, meer die recht hebben op een schooltoeslag; in het totaal gaat het over 485.492 kinderen. Het budget schooltoeslag is verdubbeld in het schooljaar 2019-2020, namelijk van 90 miljoen euro naar 180 miljoen euro. 138 miljoen euro hiervan gaat naar kinderen in het secundair onderwijs. De doelstelling om via de schooltoeslag meer tegemoet te komen aan leerlingen die in het secundair onderwijs zitten, wordt bereikt.

Ten slotte is het groeipakket een sterke pijler in het geïntegreerde Vlaamse gezinsbeleid. De samenwerking tussen de uitbetalers van het groeipakket en de Huizen van het Kind wordt steeds sterker. Gegevens van het groeipakket worden meer en meer benut, onder andere ter ondersteuning van de lokale besturen, zoals ik daarnet ook gezegd heb, en daar willen we ook verder op werken.

De nieuwe bedragen van de sociale toeslag, namelijk 83,23 euro of 62,42 euro per kind voor gezinnen vanaf drie kinderen of 52 euro per kind indien een of twee kinderen, zijn op zich niet laag, en een stuk hoger dan de oude bedragen: 48,8 euro voor een kind uit rang 1, 30 euro voor een kind uit rang 2 en 5,3 euro voor een kind uit rang 3.

Bovendien zijn ze ook nog niet op kruissnelheid. De komende jaren is er een constante toename van het budget sociale toeslag met ongeveer 13 miljoen euro per jaar. Dat komt door twee evoluties. Ten eerste de sociale toeslag voor gezinnen met een laag inkomen. We verwachten de komende jaren dat het aantal kinderen relatief stabiel blijft, maar er zal wel jaarlijks een uitstroom van de kinderen met oude transitiebedragen zijn, terwijl het aantal kinderen met nieuwe bedragen sociale toeslag jaar na jaar toeneemt. Door dit substitutie-effect verwachten we een jaarlijkse toename van toegekende sociale toeslagen met circa 3,5 miljoen euro per jaar.

De sociale toeslag voor grote gezinnen met een inkomen tussen 30.000 en 60.000 euro is een tweede belangrijke evolutie. Voorwaarde om hiervoor in aanmerking te komen, is dat er minstens drie kinderen in het gezin moeten zijn en dat er één kind is met het nieuwe basisbedrag. Aangezien deze groep toeneemt in verhouding tot het aantal nieuwe geboortes vanaf 1 januari 2019, zal ook dit aantal de komende jaren stelselmatig toenemen. De eerste jaren zal dit voor een toename van de sociale toeslagen middeninkomens zorgen met ongeveer 9,5 miljoen euro per jaar. Op volledige kruissnelheid zal de sociale toeslag voor middeninkomens 145 miljoen euro kosten, met een bereik van ongeveer 190.000 kinderen.

Om de sociale toeslagen te verhogen, moeten we voldoende budgettaire middelen ter beschikking hebben. Indien we bijvoorbeeld de sociale toeslag voor de gezinnen onder de laagste inkomensdrempel met 20 euro willen verhogen, dan betekent dit een meerkost van zo'n 85 miljoen euro. Binnen het bestaande budgettaire kader betekent dit dat het verhogen van de sociale toeslag elders moet worden gecompenseerd. Dat lijkt niet meteen de bedoeling.

Gezinnen waar een ouder overlijdt vanaf 1 januari 2019 kantelen in het nieuwe systeem van het groeipakket in. Er kan hier moeilijk sprake zijn van een verlies, omdat er geen sprake is van verworven rechten op de vroegere regeling en er dus moet worden vergeleken met het bedrag dat het gezin kreeg voor het overlijden.

De verhoogde wezentoeslag is er gekomen in de tijd van het kostwinnersgezin, toen moeders traditioneel niet werkten en financieel afhankelijk waren van het inkomen van hun echtgenoot. De oude verhoogde wezentoeslag is een forfaitair bedrag van 368 euro, met bovenop een volle leeftijdstoeslag, met als voorwaarde dat de overlevende ouder – de moeder – geen nieuw gezin vormt. Er werd geen onderscheid naar inkomen gemaakt en ook geen mogelijkheid voorzien om een sociale toeslag toe te kennen.

De nieuwe regeling in het groeipakket houdt rekening met de veranderende samenleving en de diversiteit aan gezinsvormen en met de draagkracht van gezinnen. Gezinnen waarin een ouder overlijdt en die het financieel moeilijker hebben, hebben daarom ook recht op een sociale toeslag. Gezinnen waar de nood groter is na het overlijden van een ouder, krijgen dus meer ondersteuning dan andere gezinnen.

Wat de niet-begeleide minderjarige vreemdelingen betreft, is het voorstel om een regelgevende wijziging door te voeren zodat voor deze kinderen, zowel voor min- als voor plus 12-jarigen, tijdens de procedure een attest van de voogdijdienst of de voogd het recht op gezinsbijslagen en schooltoeslag kan worden geopend. Daarnaast stellen we een decretale wijziging voor om de verdeelsleutel 1/3-2/3 voor kinderen die geplaatst zijn en ten laste van de overheid zijn, ook voor niet-

begeleide minderjarige vreemdelingen die verblijven in een opvangstructuur van Fedasil, toe te passen.

Wat de halfwezentoeslag betreft, komt het in uitzonderlijke gevallen toch voor dat er een verlies in ondersteuning is ten opzichte van de maand voor het overlijden. Om deze zeer specifieke situaties in de toekomst te vermijden, is het voorstel om een beperkte decretale wijziging door te voeren, waardoor gezinnen minstens het bedrag behouden van voor het overlijden, totdat er zich een wijziging voordoet in het gezin.

Wat de zorgtoeslag betreft, is het voorstel om de volledige procedure te herbejken en zal er worden ingezet op digitalisering en op het aantrekken van meer evaluerend artsen. Wat de inzet van MDT's voor de inschaling betreft, stellen we voor om te evolueren naar een gedeelde opdracht. Concreet zouden de MDT's, nadat ze een kind hebben beoordeeld, deze informatie bezorgen aan het team zorgtoeslagevaluatie van het agentschap Opgroeien, waarna de evaluatie van de zorgtoeslag op stukken wordt opgenomen door een arts erkend door het agentschap Opgroeien.

Uit de analyses die in het kader van de evaluatie zijn gebeurd, blijkt dat de toepassing van de schooltoeslag correct is gebeurd, maar dat de harmonisering van het inkomensbegrip en de non-take-up een groter effect hebben dan verwacht. Het voorstel is om een grondige evaluatie van de schooltoeslag na het lopende schooljaar in te plannen en alvast bij te sturen voor kinderen die van onderwijsrichting veranderen tijdens het schooljaar, waardoor ze mogelijk minder schooltoeslag ontvangen. Hiervoor zou dan een regelgevende wijziging worden doorgevoerd, zodat kinderen in deze situaties het hoogste bedrag aan schooltoeslag behouden.

De toeslagen in het kader van de COVID-19-pandemie zijn er gekomen op initiatief van het Vlaams Parlement. Er is momenteel geen nieuwe toeslag gepland of gebudgetteerd. Het klopt – we hebben dat ook al eerder in de commissie uitgelegd – dat we er niet voor gekozen hebben om bovenop de verhoogde wezentoeslag nog extra ondersteuning, zoals de coronatoeslag, te geven.

De oude verhoogde wezentoeslag is niet zonder meer als sociale toeslag te beschouwen, want het bedrag is niet inkomensgerelateerd. Er is in die zin ook geen sprake van een ongelijkheid. Omgekeerd zouden andere gezinnen het als ongelijkheid kunnen aanzien als de overlevende ouder bovenop de verhoogde wezentoeslag en de volle leeftijdstoeslag een extra toeslag zou krijgen zoals de corona-toeslag.

Als de overlevende ouder van een gezin met een overlijden voor 2019 een nieuw gezin vormde, dan viel hij of zij terug op de gewone wezentoeslag. In die situatie is er wel recht op een sociale toeslag en op de coronatoeslag.

Het omkeren van de rangen heeft inderdaad ongewenste effecten op bepaalde gezinsdossiers, maar het gezin ontvangt verder hetzelfde bedrag als voor de transitie en tegelijkertijd zorgt deze omkering ervoor dat net zoals onder de vroegere kinderbijslagregeling de hoogste rangbedragen als eerste uitstromen wanneer een kind niet langer recht heeft op kinderbijslag of het gezin verlaat. Er is geen sprake van verlies van gezinsbijslagen op gezinsniveau.

Bovendien is het niet mogelijk om in het decreet een regeling op te nemen die voor ieder individueel gezin past, net gezien het feit dat er vonnissen kunnen zijn, waar geen decretale regeling voor getroffen kan worden. Ook is het niet aangewezen om wijzigingen door te voeren, aangezien er dan andere ongelijkheden naar boven zouden komen ten opzichte van andere gezinnen. Ik illustreer dit met het voorbeeld van een samengesteld gezin met twee kinderen uit een vorige relatie en een derde gezamenlijk kindje. Door de omkering blijft het bedrag op gezinsniveau hetzelfde, maar is er inderdaad een verschil in bedrag op niveau van het kind. Het

ongewenste gevolg is wel dat bepaalde regelingen met de ex-partner mogelijk opnieuw moeten worden bekeken.

Het zou echter niet correct zijn om de omkering niet te laten gebeuren op basis van de drie kinderen samen. Immers, als enkel de rangen van de twee oudste kinderen zouden worden omgewisseld en het jongste kind rang 3 en dus het hoogste bedrag zou behouden, want vastgeklit, dan zou dit betekenen dat het jongste kind het bedrag van rang 3 zou blijven krijgen totdat het geen recht meer heeft op het groeipakket en dus ook nog als de twee oudere kinderen al geen recht meer hebben op de gezinsbijslagen. Dit is in strijd met hoe de algemene kinderbijslagwet vroeger werd toegepast enerzijds, en discriminerend voor andere gezinnen en kinderen anderzijds, waar de toepassing van de rangen wel correct is gebeurd.

Vanuit het groeipakket kunnen gegevens over alle toeslagen worden gedeeld, mits de nodige protocollen en afspraken worden gerespecteerd. Dat is dus ook zo voor de sociale toeslag. Dit zal op een structurele manier kunnen gebeuren. De voorbereidingen worden hiervoor getroffen.

Vanuit Opgroeien worden momenteel ook lokale dashboards voorbereid rond de toeslagen groeipakket. Deze lokale dashboards zullen normaal eind april operationeel zijn, en zullen op gemeenteniveau cijfers bevatten over het aantal kinderen met het basisbedrag, de sociale toeslag, de zorgtoeslag, de (half)wezentoeslag en de pleegzorgtoeslag.

Voor de toeslagen wordt ook nog het percentage ten opzichte van het totaal aantal kinderen met een groeipakket weergegeven en zal ook het percentage per gemeente worden vergeleken met het percentage voor heel Vlaanderen. Op termijn zullen daar ook nog eens de gegevens van de schooltoeslag, en mogelijk ook van de kinderopvangtoeslag en kleutertoeslag, aan toegevoegd worden.

Wat de uitwisseling van kansarmoedegegevens betreft, wordt er een kader opgesteld voor het delen van gegevens met het OCMW, specifiek met betrekking tot de gezinnen en kinderen die zich in een maatschappelijk kwetsbare positie bevinden of ondersteuningsnoden hebben. Hiervoor is er nood aan een decretale onderbouw omwille van de regelgeving over het beroepsgeheim en over de privacybescherming.

De voorgestelde bijstellingen vertrekken altijd vanuit het belang van de gezinnen en kinderen, en hebben dus een positieve impact op de verschillende begunstigen.

De regelgevende wijzigingen zouden het best zo snel mogelijk worden doorgevoerd. De evaluatie van de schooltoeslag kan worden ingepland in de tweede helft van 2021. Enkel de gegevensdeling tussen MDT's en het team zorgtoeslag-evaluatie van Opgroeien zal dit jaar nog niet kunnen worden geïmplementeerd omdat het nieuwe IT-systeem daarvoor eerst operationeel moet zijn.

De oefening Vlaamse brede heroverweging loopt momenteel. Welke daarvan ook de uitkomst zal zijn, het blijft van belang om de bouwstenen en doelstellingen van het groeipakket te behouden.

Er zijn voorlopig geen nieuwe initiatieven gepland. Ik kijk uit naar de verdere bespreking en de hoorzittingen in deze commissie.

De voorzitter: Mevrouw De Martelaer heeft het woord.

Ann De Martelaer (Groen): Minister, mag ik u vragen of u Hilde kent? Hilde woont in Vlaanderen, meer bepaald in Vlaams-Brabant, niet zo ver van mij. In maart 2019 werd ze weduwe. Ze heeft twee opgroeiende pubers. Ze ontvangt nu

minder halfwezentoeslag. Een tweede probleem van Hilde is dat ze ook ambtenaar was, met ziekteverlof. Ze werd op pensioen gesteld wegens haar ziekte. Haar tweede probleem is dat ze ook niet in aanmerking kwam voor de verhoogde participatietoeslag. Haar inkomen lag wel onder de grens van 30.000 euro, maar bij de vroegere, federale studietoelagen werd een rustpensioen niet beschouwd als een vervangingsinkomen. Het groeipakket heeft dat gewoon overgenomen. Dat betekent dat Hilde vandaag geen verhoogde participatietoeslag ontvangt. Ze wordt eigenlijk twee keer getroffen. Wie opzoekt wat beschouwd wordt als een vervangingsinkomen, leest dat een pensioen daar wel onder valt, maar Vlaanderen doet dat niet meer. Minister, er is dus wel dringend een oplossing nodig voor heel wat concrete problemen van mensen.

Ik wil hierbij ook verwijzen naar het overlevingspensioen. Enkele jaren geleden heeft men, vanuit een nieuwe visie op weduwen en weduwnaren, die vroeger levenslang een overlevingspensioen kregen, dat systeem veranderd. Deze mensen krijgen nu slechts twee jaar een overgangsuitkering, afhankelijk van hun leeftijd. Ik hoorde een CD&V-collega van u, Nahima Lanjri, gisteren of eergisteren in de media zeggen dat ze dat systeem wou herbekijken en verlengen. Minister, ik wil dan ook de volgende oproep doen: laten we in Vlaanderen het huidige systeem voor de wezen- en halfwezentoeslag toch ook eens herbekijken.

De voorzitter: De heer De Reuse heeft het woord.

Immanuel De Reuse (Vlaams Belang): Minister, dank u wel voor uw toelichting. Eigenlijk kan ik heel kort zijn. U hebt twee van mijn vragen beantwoord. U hebt uw keuze gemaakt, een keuze die wij niet zouden maken.

Destijds hebt u hier gezegd dat u met een evaluatie naar deze commissie zou komen, waarover we dan in gesprek konden gaan met u, waarover we hoorzittingen konden organiseren. U verwacht dit echter een beetje met de evaluatie die u maakt. U koppelt daar direct voorstellen aan vast, die u binnen de meerderheid afgetoetst hebt. U komt met een – voor u – voldragen document en u zegt: 'Dit is het. Veel plezier ermee. U kunt het eens lezen en er misschien in de toekomst nog wat vragen om uitleg over stellen, maar dat is het. Voor ons is dit het begin en het einde van de evaluatie.' Dat is eigenlijk een beetje jammer.

U zegt dat u geen behoefte had aan externe partners. Dat is uitermate jammer, vermits onze externe partners toch wel een deel van uw draagvlak moeten zijn inzake uw nieuwe groeipakket en de problemen die er zijn. Ik denk dat u met die partners in gesprek moet gaan. Die partners kunnen u misschien ook oplossingen aanreiken. U zegt dat er geen eenvoudige of eenduidige oplossing is. Een eenvoudige oplossing zal er inderdaad waarschijnlijk niet zijn, maar er zijn misschien wel oplossingen mogelijk. Dus eigenlijk blijft er een belangrijke vraag. We gaan in deze commissie nu hoorzittingen houden met allerhande partners. Ik heb de lijstjes al eens doorgenomen die door de collega's naar voren geschoven werden. Er werden heel wat interessante mensen voorgesteld om in deze commissie hun licht op het groeipakket en deze evaluatie te laten schijnen. Mijn vraag is: wilt u dan nog luisteren naar die mensen? Wilt u dan eventueel nog aanpassingen doen? Of zegt u: 'dit is een mooi tijdverdrijf voor de commissie en ik blijf bij mijn standpunt. De evaluatie is wat ze is en daar zal niets meer aan veranderen'?

De voorzitter: De heer Anaf heeft het woord.

Hannes Anaf (sp.a): Dat was ook de laatste vraag bij mijn interpellatie van daarnet. Welke openheid is er nog om die evaluatie echt grondig uit te voeren in de commissie? Ik hoor wel dat er verschillende IKW's zijn geweest. Dat is heel tof, maar ik hoor dat zelfs de parlementsleden uit de meerderheid daar niet bij betrokken werden. We gaan nu wel hoorzittingen organiseren, maar hebben die eigenlijk nog wel zin? Ik hoor alleen maar: 'we zullen', 'ik zal' en 'we hebben

beslist'. Dat is voor mij geen evaluatie. Dan moeten we de Gezinsbond, Odos, Wim Van Lancker en anderen eigenlijk niet uitnodigen. Dan heeft dat weinig zin. Ik herhaal dus mijn vraag. Is er openheid om een aantal dingen grondig te her-bekijken? Want anders moeten we er niet aan beginnen.

Een tweede opmerking gaat over die sociale toeslagen. Wij blijven vinden dat er nog veel meer gedaan kan worden aan kinderarmoede via die toeslagen. Wij zijn trouwens niet alleen, dat zeggen ook heel wat experts. U zegt dan dat u dat budgetneutraal wilt doen en dat u, als u extra sociale toeslagen voorziet, die middelen ergens anders vandaan moet halen. Ik wil een heel concreet voorstel doen. Nogmaals, wij zijn eigenlijk voorstander van het voorzien van extra bud-getten. Maar als er geen extra budgetten kunnen worden voorzien, bent u dan bereid om te bekijken of er een eenmalige indexsprong mogelijk is op het basis-bedrag die dan gebruikt wordt voor de sociale toeslagen? We hebben berekend dat, als er een eenmalige indexsprong zou komen op het basisbedrag, er in 2022 een budget vrijgemaakt wordt van 8,3 miljoen euro, wat zou neerkomen op 80 euro netto extra sociale toeslag per jaar voor kwetsbare gezinnen. Op kruis-snelheid, zodra iedereen in het systeem van het groeipakket zit, zou dat neerkomen op 64 miljoen euro extra sociale toeslagen per jaar. Dat kunnen we realiseren door slechts een keer het basisbedrag niet te verhogen. We nemen dus eigenlijk niets van iemand af. Staat u ervoor open om dat te bekijken?

Tot slot, wat de wezen en de halfwezen betreft: ook daar hoop ik dat er openheid is om hen in de hoorzittingen toch nog aan bod te laten komen, opdat we opnieuw kunnen zoeken naar oplossingen voor hun problemen. Want ik denk dat we toch allemaal moeten vaststellen dat deze mensen veel minder middelen krijgen dan ze gekregen zouden hebben in de oude regeling, dat dat niet rechtvaardig is en dat dat absoluut ingaat tegen de beloftes die destijds gedaan zijn.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Minister, bedankt dat u de analyse van onze fractie deelt, dat het inderdaad een huzarenstukje is geweest en dat de eigenlijke uitbetalingen vlot verlopen zijn. We willen ook alle instanties bedanken. Ik denk dat dat niet genoeg gezegd kan worden.

Wat betreft de analyse die gebeurd is, denk ik dat er nog een aantal diepgaandere analyses uitgevoerd moeten worden. Ik denk dat dat ook belangrijk is voor de terugkoppeling van dit decreet. We hebben in het verleden inderdaad al veel vragen om uitleg en actuele vragen gesteld, waarbij we telkens verwezen hebben naar onder andere de evaluatie, ook in dit parlement. Daarom denk ik dat het goed is dat we dat in dit parlement ook doen, zoals de collega's ook onderschrijven. Ik weet dat u nu niet direct op mijn vraag kunt antwoorden of er nu inderdaad minder lege brooddozen zijn in de scholen en of er inderdaad minder onbetaalde schoolfacturen zijn. Het lijkt me zinvol na te gaan of de middelen worden gebruikt waarvoor ze zijn bedoeld en gegenereerd en waarvoor ze de tituluur dragen.

De evaluatie is 164 pagina's dik en betreft alle onderdelen van het groeipakket. Het moet me van het hart dat ik het jammer vind het hier alleen over de wezentoeslag te hebben. Ik vind het jammer dat sommigen daar heel sterk op focussen. Dat heeft een grote impact. Ik kan uit mijn eigen omgeving getuigen van de gigantische emotionele, opvoedkundige, pedagogische impact op het kind van het plots overlijden van een ouder in de fleur van zijn leven. Ik moet er niet aan denken dat beide ouders plots overlijden. Het is onmogelijk zich voor te stellen welke paperassen daarbij komen. Ouders worden soms geadviseerd om zeker niet voltijds te werken, want dan breekt ook de fiscale toestand op het niveau van de federale overheid los. Daar moeten we eens naar kijken, maar dat gaat uiteraard

verder dan de bevoegdheid voor het groeipakket. Ik vind het toch niet onbelangrijk dat er eigenlijk veel meer in de evaluatie zit dan dit.

Een voor mijn fractie cruciaal element is dat we niet enkel met betrekking tot de sociale toeslag, maar ook met betrekking tot de zorgtoeslag moeten nagaan hoe we maximaal automatisch kunnen toekennen. Dat moet maximaal automatisch kunnen voor kinderen met bepaalde aandoeningen en beperkingen die jammer genoeg ongeneeslijk zijn, zodat we die ouders niet aandoen dat ze elke keer opnieuw moeten aantonen dat hun kind nog altijd niet genezen is. Dat zijn zaken waarmee we rekening moeten houden.

Wat de evaluatie van de kinderopvangtoeslag betreft, is de vraag wat dit doet met betrekking tot het naar de kinderopvang sturen van kinderen. Heeft dit een motiverend effect? De N-VA heeft dit altijd bepleit als een wortel om het kind naar het kleuteronderwijs te sturen. We geven een belangrijke incentive, maar bereiken we ook dat effect? Ik besef dat dit meer diepgaande analyses zijn, maar het lijkt me niet onbelangrijk om dergelijke zaken mee te geven.

Ik heb nog een vraag over de Huizen van het Kind. Ik stel vast dat 32,8 procent van de Huizen van het Kind geen samenwerkingsakkoord met de uitbetalingsactor heeft. Dat staat in tabel 10. Ik stel me de vraag waarom die akkoorden niet zijn afgesloten. Kunnen we dit, in het kader van de gegevensdeling waar we zelf achter staan en omwille van een gericht gezinsbeleid, niet verder stimuleren?

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): De uitvoerige analyse door de administratie focust op alle verschillende componenten van het groeipakket. Dat is een goede basis. Ik denk dat dit noodzakelijk is om verder te kunnen. Een aantal cijfermatige gegevens over de wijze waarop de gezinnen met de verschillende toeslagen worden bereikt, zitten hierin vervat. Dat is nodig als achtergrond. Het groeipakket is belangrijk voor de ondersteuning van de gezinnen met kinderen. We hebben altijd gesteld dat we het nodig vinden daar in de commissie voldoende aandacht aan te besteden.

De analyse door de administratie legt de vinger op een aantal noodzakelijke technische bijstellingen en op een aantal initieel niet voorziene knelpunten. Ik vind het niet meer dan normaal dat een aantal zaken zijn vastgesteld die we ten tijde van de invoering niet helemaal onder ogen hadden. Het is een huzarenstuk geweest, maar we moeten dit vanzelfsprekend bijsturen.

In de analyse worden vaak mogelijkheden geopperd waarbinnen dit kan gebeuren. Het is nodig tijdens de hoorzittingen verder informatie in te winnen en ons verder te bevragen. We moeten zelf met simulaties, analyses en dergelijke meer informatie verkrijgen. Tijdens de jaren waarin ik in het Vlaams Parlement zit, heb ik steeds het uitgangspunt gehad dat een commissie die hoorzittingen organiseert, de openheid moet hebben om te luisteren naar wat de sprekers daar vertellen. Ik ben tijdens mijn parlementair werk altijd terughoudend geweest om op voorhand al duidelijke conclusies te trekken. Dat zou niet correct zijn ten aanzien van wat een hoorzitting is.

Het is natuurlijk aan de beleidmakers om nadien op basis van die hoorzittingen een aantal conclusies te trekken. Daar kunnen vanzelfsprekend duidelijke randvoorwaarden aan verbonden zijn. Het budgettaire kader is er zo eentje waarmee tijdens alle hoorzittingen in het Vlaams Parlement rekening moet worden gehouden.

Mijnheer Anaf, ik heb daarnet uw voorstel gehoord. Misschien komen tijdens die hoorzittingen nog andere voorstellen op tafel. We moeten die hoorzittingen organiseren. Ik heb gemerkt dat een aantal commissieleden op basis van wat ik daarstraks heb gezegd, conclusies willen trekken. Zij zien meer dan ik, want voor mij

zal tijdens de analyses en de conclusies de basisdoelstelling altijd de vraag blijven hoe we op de beste manier gezinnen met kinderen kunnen ondersteunen in de opvoeding en het onderhoud van die kinderen, hoe we met dit groeipakket een dam tegen kinderarmoede kunnen opwerpen en hoe we met die verschillende sterke toeslagen de meest kwetsbare gezinnen op een correcte manier kunnen bereiken. Het gaat dan om al die verschillende toeslagen, zoals de sociale toeslag, de wezentoeslag en de zorgtoeslag. We moeten nu die hoorzittingen organiseren en afspreken wie we willen horen. We moeten als commissie op een goede manier ons werk doen en nadien moeten we hier verder het debat voeren.

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Voorzitter, u bent meester over uw werkzaamheden. Het is niet aan mij om te zeggen of u al dan niet nog hoorzittingen mag organiseren. Dat laat ik helemaal aan u over. Ik zou niet durven in uw plaats te treden.

Mijnheer Daniëls, u hebt naar de zorgtoeslag verwezen. Ik denk dat u gelijk hebt en dat dit tijdens de bespreking onderbelicht is gebleven. Ik herinner me de vragen om uitleg en de actuele vragen die me in de commissie en tijdens plenaire vergaderingen zijn gesteld over de reële problemen met de zorgtoeslag. De meerderheid en de Vlaamse Regering hebben hierover gesproken. We hebben dit al gedeeltelijk aangepast en we willen dat verder aanpassen. U hebt hier heel terecht naar verwezen.

Wat de wezentoeslag betreft, heeft het Vlaams Parlement tijdens de vorige legislatuur, toen de kinderbijslag werd hervormd, op basis van een nieuwe filosofie een aantal keuzes met betrekking tot het groeipakket gemaakt. We kijken naar de toekomst en we stellen elk kind gelijk.

Maar ik begrijp niet goed hoe men kan zeggen dat dit altijd een verlies betekent. Ik geef een voorbeeld. Als je iemand bent wiens partner overlijdt, je hebt twee kinderen, en je zit in het nieuwe systeem, dan stijgt je groeipakket met de halfwezentoeslag van 166 euro en misschien ook nog met bijkomende sociale toeslagen. Ik vergelijk het even met het oude systeem. Stel dat je in het oude systeem twee kinderen hebt en weduwe of weduwnaar wordt, dan stijgt je groeipakket van 289-290 euro per maand naar meer dan 600 euro per maand. U kunt dat als volgt bekijken: wat betekent dat in het oude systeem? En dan is dat inderdaad een verschil van 160 à 165 euro. Maar je kunt het ook bekijken als: wat wordt er verloren wanneer er een nieuwe relatie wordt aangegaan? En dan is dat verschil 235 euro. Men zou 235 euro verliezen, terwijl men nu dat recht blijft behouden voor de rest van de duur.

We moeten daar dus op een heel genuanceerde manier naar kijken. Het is iets te gemakkelijk om te zeggen dat dit systeem alleen maar nadelen kent. Wel integendeel. Ik heb vroeger, als burgemeester en als schepen van sociale zaken, situaties meegemaakt waarbij mensen die hun partner hadden verloren en een nieuwe partner hadden leren kennen, plots tot de vaststelling kwamen welke financiële gevolgen dat had. Zij zeiden dat het niet was zoals het moest zijn. Het is op basis van die elementen dat het parlement in de vorige legislatuur gemeend heeft dat die wezentoeslag op een nieuwe leest moest worden geschoeid.

Voorzitter, dit waren nog een aantal bijkomende elementen.

Ik heb hier een aantal voorstellen gehoord die heel concreet waren. Maar het is uiteraard aan de commissieleden om te kijken hoe ze daar in de toekomst mee willen omgaan.

De voorzitter: Minister, over de hoorzittingen zullen we het straks nog even hebben.

De heer Anaf heeft het woord.

Hannes Anaf (sp.a): Voorzitter, ik blijf op mijn honger zitten wat betreft de openheid om nog bijsturingen te doen. Collega Schryvers zegt wel dat het normaal gezien de bedoeling is dat er eerst een hoorzitting is en dat er nadien pas conclusies worden getrokken. Maar in dit geval, collega, met alle respect, is de evaluatie er al. De conclusies zijn al getrokken. De vraag is: zullen die conclusies nog kunnen worden bijgesteld, afhankelijk van wat er in de hoorzittingen naar boven komt? Kunnen effectief voorstellen, zoals ik hier daarnet ook heb gedaan, in overweging worden genomen of niet? Want, ik herhaal, anders heeft het geen zin dat we die hoorzittingen organiseren.

Minister, als er goede ideeën uit komen, bent u dan bereid om uw evaluatie niet te zien als iets dat op zichzelf staat en al is afgerond, maar kunnen we dan nog bijsturingen doen?

De voorzitter: Collega Anaf, op basis van de hoorzitting kunnen er nog parlementaire initiatieven worden genomen. Dat is ieders vrije keuze. Het zou niet de eerste keer zijn dat er op basis van hoorzittingen parlementaire initiatieven worden genomen om het beleid te wijzigen waar het kan. Maar het is niet aan mij om daarover te oordelen.

Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Wat de openheid betreft, heb ik met twee voorbeelden aangegeven hoe ik daarnaar kijk. Eén, er is hier de voorbije maanden al gesproken over de zorgtoeslagen. Collega Anaf heeft de problematiek van de gegevensdeling aan bod gebracht. Het zijn twee zaken die we hebben meegenomen in de evaluatie, om er iets aan te doen.

De voorzitter: Ik dank de externe sprekers voor hun toelichting.

De interpellatie, de vragen om uitleg en de bespreking van de nota van de Vlaamse Regering zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de koppeling van databanken – 2181 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Stefaan Sintobin

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Voorzitter, collega's, mijn vraag om uitleg sluit naadloos aan bij het vorige onderwerp en de vorige tussenkomst die ik namens de N-VA heb gedaan, om de kwestie van de koppeling van de databanken voor kinderen met een zorgnood en hun ouders nader te onderzoeken en mogelijk te maken.

Collega's, er zijn heel veel gegevens beschikbaar bij het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (VAPH), bij Opgroeien, de Directie-generaal Personen met een handicap enzovoort. We hebben dus heel veel data.

Minister, in het antwoord op mijn schriftelijke vraag nummer 342 over dit onderwerp antwoordde u dat u geen zicht hebt op welke kinderen een erkenning van handicap hebben, dat er geen zicht is op welke kinderen er wel een zorgtoeslag hebben, maar geen erkenning handicap, maar dat er in de loop van 2021 een nieuw IT-systeem zal worden opgezet om koppelingen en integraties van andere databanken mogelijk te maken.

Collega's, dat verontrustte mij wel een beetje. Op Vlaams niveau – ik citeer de minister – “hebben we geen zicht op welke kinderen een erkenning van handicap hebben. We hebben geen zicht op welke kinderen wel een zorgtoeslag hebben, maar geen erkenning handicap.” Ik stel vast dat we dus een beetje blind aan het varen zijn.

Minister, hoe kan het dat in 2021 de Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin er totaal geen zicht op heeft welke kinderen een erkenning van handicap hebben?

Wat is de stand van zaken van de uitrol van dat nieuwe IT-systeem? Is dat aanbesteed? Zijn die koppelingen er? Zijn er problemen wat de privacy betreft? Waar ligt het kalf gebonden?

Is de federale administratie überhaupt bereid om gegevens te delen? Of is er daar een probleem? Zo neen, welke problemen stellen zich? Zo kunnen we die toch wel belangrijke gegevens om ons Vlaams welzijnsbeleid te kunnen voeren zo snel mogelijk delen en er zicht op hebben.

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Collega, kinderen kunnen ofwel door het VAPH ofwel door de Directie-generaal Personen met een Handicap een formele erkenning handicap krijgen.

Bij de zorgtoeslag worden de kinderen ingeschaald om te kunnen bepalen hoeveel punten er zijn op de medisch-sociale schaal, maar wordt er geen formele erkenning handicap gegeven.

Omdat er afgeleide rechten voortvloeien uit het recht op zorgtoeslag, zijn er op dat vlak wel degelijk verschillende koppelingen met andere gegevensstromen over handicap, sociale statuten, afgeleide rechten, enzovoort.

De timing van de uitrol van het nieuwe IT-systeem voor de zorgtoeslag is 1 december 2021.

De federale administraties zijn bereid om alle relevante gegevens te delen. Er zijn bij de overheveling migraties gebeurd van de dossiers, en alle beslissingen en documenten zouden normaal aangeleverd zijn.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Heb ik goed gehoord dat de koppeling van de informatie er pas vanaf 1 december 2021 zou zijn? Sta mij toe dat ik de vraag stel of dat niet sneller kan. Want al die kinderen hebben een rijksregisternummer. Ze zitten in de federale databank met een rijksregisternummer, en zijn ook bij het VAPH gekend met hun rijksregisternummer. Ook in het buitengewoon onderwijs, via een gemotiveerd of een gewoon verslag, zijn zij gekend met hun rijksregisternummer. Kan daar een tandje worden bij gestoken? Dat is mijn eerste vraag.

Twee, u geeft aan dat al die gegevens werden doorgegeven bij de migratie. Ik moet mij dan inbeelden dat die databank werd doorgestuurd op één vast moment, en dat we dus geen permanente uitwisseling hebben. Als er zaken wijzigen of veranderen, moet dat dan in bulk worden gestuurd, aangezien er geen automatische koppeling is? Wat zijn de grote problemen waardoor we moeten wachten tot 1 december 2021 om dergelijke gegevens uit te wisselen en te koppelen? Want dat verlaagt de administratiekost voor de mensen die het moeten doen.

Maar ten tweede krijgt men aan de gebruikers, zijnde de ouders, moeilijk uitgelegd dat we dat anno 2021 niet weten. Ik krijg soms die vraag: de mensen vragen dan hoe dat kan dat we dat niet weten, omdat ze zelf documenten moeten indienen waar dat op staat.

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Ik kan daar verder niet concreet op antwoorden. Ik wil dat wel bekijken met de administraties.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Dank u wel, minister. Ik zou zeggen: met de groeten van de N-VA mag u hun vragen om dat inderdaad nog eens verder te bekijken, ook in het licht van de debatten die we net gehad hebben.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld

VRAAG OM UITLEG van Lorin Parys aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over het toenemende aantal meldingen van verontrusting bij de CLB's – 2188 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Stefaan Sintobin

De voorzitter: De heer Parys heeft het woord.

Lorin Parys (N-VA): Minister, de coronacrisis legt een hele grote druk op Vlaamse gezinnen. Sinds de start van de crisis vorig jaar maken alle hulpverleners melding van een verhoogd aantal hulpvragen. De stress laat precaire gezinssituaties makkelijker escaleren.

Ook de centra voor leerlingenbegeleiding (CLB's) zien een verhoogd aantal meldingen van verontrustende situaties bij minderjarigen. In de periode van september 2020 tot januari 2021 werden er 20.500 verontrustende situaties vastgesteld door CLB's. In dezelfde periode vorig jaar lag het aantal op 15.170. Het aantal dossiers dat door de CLB's werd overgemaakt aan het parket steeg van 39 naar 305. Ik maak hierbij een kleine kanttekening: blijkbaar heeft een en ander ook wel voor een deeltje te maken met het Leerlingen Activiteiten en Registratie Systeem (LARS), waar een fout in zou hebben gezeten. Dat is wel belangrijk om mee te nemen in de vraagstelling.

Toch is het zo dat de algemene directeur van de vrije CLB's gewaarschuwd heeft dat de hulpverlening op imploderen stond en dat de CLB's niet langer alle hulpvragen konden beantwoorden. Bij de vrijwillige hulpverlening zijn er lange wachtlijsten. De heer Grielens ziet in het verhoogde aantal dossiers dat aan de parketten wordt overgemaakt dan ook een noodkreet: de medewerkers hopen via deze weg toch nog een vorm van gepaste hulpverlening te kunnen bemachtigen.

De Vlaamse Regering heeft 9 miljoen euro vrijgemaakt om te investeren om de druk te verlichten. Minister, kunt u toelichting geven bij die 9 miljoen euro en de inzet daarvan?

De CLB's hebben acht keer meer dossiers ingediend bij de parketten. Nochtans weten we dat ook bij de sociale dienst voor gerechtelijke jeugdhulp (SDJ) het water aan de lippen staat. Dat weten we uit de evaluatie van het decreet Integrale Jeugdhulp en uit een aantal discussies die we in de plenaire vergadering hebben gehad. Daar loopt momenteel een werklustmeting. Minister, kunt u een stand van

zaken geven over de werklasmeting? En kunt u iets zeggen over de verdeling van de 28 voltijdequivalenten (vte's) die is beslist over de verschillende SDJ's heen?

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Collega, vanuit verschillende beleidsdomeinen binnen de Vlaamse Regering zijn er het afgelopen jaar tal van maatregelen genomen in functie van het welzijn van kinderen en jongeren, maatregelen met uitwerking op de korte en op de middellange termijn. Maar ondanks ieders inspanningen om met de genomen maatregelen te anticiperen op de problemen waar kinderen en jongeren in relatie tot de pandemie mee worstelen, is het in de praktijk onmogelijk om alle effecten vooraf te voorspellen. De maatregelen die vorige week door de regering werden goedgekeurd, focussen op de korte termijn en willen een antwoord bieden op een aantal prangende vragen die momenteel, ondanks de al genomen maatregelen, aan de oppervlakte komen of dreigen te komen.

De Vlaamse Regering gelooft in een gelaagde en integrale aanpak, waarbij er aandacht is voor zowel de acute situatie waarin ingrijpen noodzakelijk is, als voor preventie om te vermijden dat nog meer escalatie ontstaat. Zo moet u ook bepaalde maatregelen lezen die werden genomen.

In haar beslissing bevestigt de Vlaamse Regering unaniem haar voornemen om bijzondere aandacht te besteden aan perspectief voor kinderen en jongeren in de exitstrategie. Een essentieel element hierin is het herstellen van voltijds contact-onderwijs voor alle leerlingen en studenten, op alle niveaus. De regering benadrukt daarnaast ook het belang van vrije tijd, en het zichtbaar maken van het vrijetijds-aanbod. We vragen ook aan de Logo's (lokaal gezondheidsoverleg) om op korte termijn een overzicht met goede praktijken inzake sensibilisering rond mentaal welzijn ter beschikking te stellen aan de lokale besturen. Dat zijn engagementen en maatregelen die niet noodzakelijk veel budget vragen, maar daarom niet minder belangrijk zijn in het kader van het mentaal welzijn van kinderen en jongeren.

Daarnaast voorzien we 200.000 euro voor de Huizen van het Kind voor outreachende ondersteuning van kinderen en jongeren in kwetsbare situaties, en 3 miljoen euro voor lokale besturen om binnen het lokaal sociaal beleid extra maatregelen te nemen die op korte termijn bijdragen aan het verhoogde welzijn van kinderen en jongeren.

In het kader van de verontrusting wordt er 1,2 miljoen euro voorzien voor de versterking van het outreachend consult door de vertrouwenscentra en de ondersteuningscentra jeugd. Ook de SDJ's kunnen tijdelijk 28 extra consulents inzetten om tegemoet te komen aan de extra vragen van de aanmelders. Het budget hiervoor is 1.540.000 euro.

Om te zorgen dat de diensten van de jeugdrechtbank ook kunnen rekenen op extra partnerschappen in het veld om dossiers mee op te nemen, creëren we extra tijdelijke verblijfsmogelijkheden voor kinderen en jongeren in combinatie met intensieve begeleiding 'terug naar huis'. We voorzien daarom twintig extra tijdelijke verblijfsplaatsen voor kinderen en jongeren, in combinatie met veertig trajecten intensieve begeleiding 'terug naar huis' geïnspireerd op de filosofie van 'Signs of Safety'. Daarvoor investeren we 1.915.000 euro.

In het totaal maakt de regering 7.885.000 euro vrij voor al deze bijkomende acties die kaderen in de coronamaatregelen.

Wat de zogenaamde werklasmeting betreft, die momenteel loopt onder leiding van Deloitte, verwachten we de resultaten nog voor de zomer. Dat onderzoek bestaat niet enkel uit een meting, maar ook uit een actualisering van het model zelf.

Een vaste werkgroep van consultants, teamverantwoordelijken en leden van de multidisciplinaire teams levert de basisinput voor de kernprocessen, voor de verzwarende parameters en voor de niet-casusgebonden taken. Zij werden geselecteerd uit een groep personeelsleden die actief betrokken waren bij het uitwerken van de nieuwe processen en die deze ook al zo veel mogelijk in de praktijk toepassen. Een stakeholdersgroep geeft feedback op de resultaten van de werkgroep om de resultaten te verifiëren en bij te stellen. De oproep tot deelname aan de stakeholdersgroep ging naar alle personeelsleden van de afdeling. Al wie interesse had, kon zich hiervoor opgeven.

Een stuurgroep bestaande uit het afdelingshoofd, de regioverantwoordelijken en de beleidsmedewerkers staat in voor de opvolging en de aansturing van de werklastmeting. Voorafgaand aan de finale oplevering van het werklastinstrument moet de stuurgroep het instrument en de eindmetingen valideren.

Een vaste werkgroep, bestaande uit consultants, teamverantwoordelijken en leden van multidisciplinaire teams kreeg in deze laatste fase nog een aantal huiswerkopdrachten, waarvan de resultaten op dit moment binnenlopen bij Deloitte. Op basis daarvan wordt in maart een bijeenkomst met een ruime groep van personeelsleden georganiseerd. Met de feedback van deze zogenaamde stakeholdersgroep gaat Deloitte aan de slag om een werklastinstrument te bouwen dat alle processen en parameters bevat. We verwachten het finaliseren van de metingen en de eindrapporteringen in april/mei. Daarop volgt nog een validering van het werklastinstrument door de stuurgroep en de bijbehorende eindmetingen.

De voorzitter: De heer Parys heeft het woord.

Lorin Parys (N-VA): Dank u wel minister. We zijn blij met de extra investeringen. Het is echt een vraag van het terrein, iedereen voelt ook aan dat het nodig is. De vraag is uiteraard: wat hoopt u daar nu mee te bereiken? Waar mogen wij u op afrekenen met die extra investeringen? Gaat de wachtlijst voor een aantal jongeren met x-aantal tijd verminderen? Zal er plek zijn voor iedereen die een plek nodig heeft op dit ogenblik? Wat is de doelstelling? Wanneer zal de 9 miljoen euro goed gerendeerd hebben voor u?

Ook heb ik wat detailvragen. Ik heb het u in de plenaire vergadering ook al gevraagd, en zojuist ook: waar gaan die 28 personeelsleden van de SDJ terecht komen? Ik hoor – ik weet niet of dat waar is – dat, in vergelijking met andere plaatsen, in Antwerpen de nood het hoogst is. Zullen daar dan ook de meeste vte's worden tewerkgesteld? Of zal er een algemene verdeelsleutel worden gehanteerd, waarbij iedereen er proportioneel evenveel extra vte's bij krijgt?

Bij die twintig plaatsen in de jeugdzorg die erbij komen, heb ik dezelfde vraag, minister: waar zullen die komen? In welk soort voorziening worden die gemaakt en worden die ook geografisch gespreid?

Minister, ik weet niet of u mijn laatste vraag hebt gehoord. Waar komen die twintig extra plaatsen? Is dat in een bepaald soort voorziening? Is er een geografische spreiding voor die plaatsen of is het allemaal op één plek? Dat is me niet duidelijk.

Minister, u hebt absoluut gelijk dat het in de exitstrategie absoluut belangrijk is dat voltijds contactonderwijs zo snel mogelijk terug tot de norm wordt gemaakt. Dat vond ik een goede opmerking.

De voorzitter: Mevrouw Wouters heeft het woord.

Suzy Wouters (Vlaams Belang): Minister, het is een tendens die al langer bezig is. Als we de voorbije twee schooljaren vergelijken met die daarvoor, dan zien we dat het aantal dossiers over moeilijkheden thuis verdrievoudigd is in drie jaar tijd.

De coronacrisis heeft deze schrijnende situaties nog erger gemaakt. Op het moment dat mensen zich niet goed voelen in hun vel, wordt dat soms geuit in geweld en agressie, en jammer genoeg ook naar kinderen.

We focussen nu allemaal op de mogelijke leerachterstand van kinderen, maar er is dringend meer aandacht nodig voor hun welzijn, voor een veilige haven, die er thuis niet meer is of toch onvoldoende. Kinderen voelen zich minder veilig thuis en toch is er amper hulp omdat heel het systeem op imploderen staat.

Minister, onze fractie is dan ook heel blij dat u meer investeert in hulp. Het is echter cruciaal dat er structurele oplossingen worden geboden en dat het niet bij een eenmalige investering blijft.

Minister, een antwoord op mijn vraag om uitleg over het mentaal welzijn van jongeren uit de commissie van 6 oktober was: 'COVID-19 heeft ook een impact op het welzijn van de leerlingen. Samen met Zorg en Gezondheid en het Departement Onderwijs bekijken we momenteel de mogelijkheden om dit schooljaar nog in een extra ondersteunend aanbod te voorzien rond mentaal welzijn, gericht zowel op de leerlingen als op de leerkrachten.' Hoever staat het met dit extra aanbod? Kunt u hierover meer toelichting geven?

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): We weten allemaal dat de impact op jongeren heel groot is en dat de druk op de jeugdhulp ook heel groot is. De cijfers die we kregen vanuit het CLB bevestigden dat. Zij zien inderdaad een verhoogd aantal meldingen en dat legt druk op de capaciteit. Het is dus heel goed en terecht dat er bijkomende middelen worden voorzien om die capaciteit te verhogen.

Minister, in afwachting dat de jongere wordt gemeld door het CLB en men vaststelt dat er een probleem is en dat hij effectief kan worden geholpen door de jeugdhulp, welke afspraken worden er intussen gemaakt tussen het CLB en de jeugdhulp om de betrokken kinderen en jongeren voor wie er in de jeugdhulp niet direct een plaats vrij is, toch niet uit het oog te verliezen en verder op te volgen?

De voorzitter: Mevrouw Groothedde heeft het woord.

Celia Groothedde (Groen): Minister, de CLB's hebben zich inderdaad heel alert getoond. We moeten ons natuurlijk afvragen hoeveel er onder de radar onzichtbaar blijft op dit moment. Er wordt ook door hen vermoed dat er een ijsberg van problemen onder schuilgaat. Ik wil even ingaan op de sociale dienst. Twee weken geleden heb ik daarover een vraag om uitleg ingediend, maar die werd onontvankelijk verklaard. *(geluid van Celia Groothedde valt weg)* ... voor 28 mensen, zoveel te beter. Dat is heel goed. Ik hoor zelden dat er op verschillende plaatsen problemen zijn, dat dat niet alleen in Antwerpen zo is, maar dat er verschillende diensten en mensen op instorten staan. Minister, als u het hebt over 28 tijdelijke consulenten, op welke termijn en voor hoelang zullen die mensen dan worden aangenomen?

De ijsberg die we niet zien, heeft ook te maken met de omstandigheden. De COVID-19-crisis heeft ontzettend veel stress gelegd. We hebben tijdens de hoorzitting over kindermishandeling kunnen horen dat stress een heel belangrijke oorzaak is van kindermishandeling. Op een bepaald moment tijdens de COVID-19-crisis heeft Peter Adriaensens, specialist toch hierin, aangegeven dat een aantal van de problemen rond kindermishandeling op dit moment voor een deel door de omgeving, door de crisis en door de stress worden veroorzaakt. Het zijn niet noodzakelijk situaties waarin kinderen niet structureel aanwezig kunnen zijn thuis, maar waar er een probleem is door deze crisis. Er worden in elk midden natuurlijk kinderen mishandeld, maar de stress is heel ongelijk voelbaar.

Minister, hoe gaat u ervoor zorgen dat mensen die het op dit ogenblik socio-economisch veel moeilijker hebben en veel meer onder stress staan, niet hoeven over te gaan tot dit soort daden, dat ze niet onder zulke stress worden gezet en dat u maatschappelijk aan preventie gaat doen?

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Niemand heeft het gezegd, maar je weet nooit dat er ergens een gedachte leeft dat de druk niet naar onderwijs mag verschuiven. Wat wil ik daarmee zeggen? Leerkrachten, scholen, directies zien dat het met een leerling niet goed gaat en melden dat bij het CLB, maar leerkrachten, scholen en directies zijn op dat vlak geen gezinsbegeleiders, geen therapeuten, geen psychologen en geen opvanginitiatieven die kunnen inspringen. Ze kunnen wel degelijk sensitief zijn en leerlingen een luisterend oor bieden, maar ze kunnen die situatie niet oplossen.

Onze CLB-medewerkers zijn op dat vlak ook geen gezinstherapeuten. Dat valt volledig onder de bevoegdheid van Welzijn. Dat zit onder het decreet Integrale Jeugdzorg. Het CLB moet er ergens mee naartoe en dan wel zijn ei kwijt kunnen om die gezinnen, leerlingen, kinderen te ondersteunen en zo de leerkrachten maximaal de ruimte te geven om te kunnen lesgeven, wat alle partijen altijd bepleiten.

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Collega Parys, de verdeling van de 28 vte's zal gebeuren richting consulenten in de sociale diensten van de jeugdrechtbank en richting multidisciplinaire teams, dat wil zeggen psychologen, pedagogen en criminologen, op basis van de verhouding tussen de actuele noden met betrekking tot het aantal dossiers, afgezet ten aanzien van de huidige werklastvorm. De extra investeringen dienen om de bestaande noden op korte termijn te beantwoorden. We zullen de twintig plaatsen verdelen over de provincies en er zal ook worden gekeken naar de behoeften.

De bedoeling is om outreachend naar de CLB's te gaan en op die manier samen naar oplossingen te zoeken. Het is niet de bedoeling dat de CLB's de gezinnen loslaten. Ook de CLB's hebben uiteraard hun rol daarin te spelen.

Gezond Leven is met de scholen aan de slag. Een eerste communicatie naar de scholen zal normaal gezien nog voor de paasvakantie gebeuren. Gezond Leven werkt ook mee aan de voorbereidingen van het project in een werkgroep waarin ook de leerkrachten en vertegenwoordigers van de scholieren worden betrokken, zodat ze gericht aan de slag kunnen gaan met de signalen die ze vanop het terrein krijgen.

De bedoeling is om tijdelijk extra mensen aan te nemen, maar ook om de mensen die vandaag in de klassieke backoffice van de diensten Opgroeien werken, mee outreachend te laten werken en er op die manier voor te zorgen dat ervaren leerkrachten sneller mee de versterking kunnen trekken.

Wat de OCJ's betreft, daar hadden we tot nu toe geen outreachende traditie, maar die beweging willen we nu ook effectief inzetten. De CLB's hebben natuurlijk ook een begeleidingsopdracht te vervullen. Dat is nu eenmaal de kernopdracht van de CLB's. Zij versterken de leerlingen en de ouders in het omgaan met problematische situaties door samen met hen te zoeken naar antwoorden en oplossingen voor die problematische situaties. Dit is dus een en-enverhaal.

Dat is de opdracht die zij daarin hebben. We hebben nu dus de beslissing genomen om hen daarin te ondersteunen, omdat de situatie – en dat wordt hier door alle collega's toch wel erkend – dit absoluut noodzakelijk maakt.

De voorzitter: De heer Parys heeft het woord.

Lorin Parys (N-VA): Dank u wel voor uw antwoord, minister. Ik begrijp dat de middelen gespreid worden ingezet, zowel geografisch als op basis van de noden. Dat is alleszins duidelijk.

Wat ik nog wil meegeven in mijn slotreplik, is dat ik me wel een beetje zorgen maak over het feit dat er nu tijdelijk 28 extra mensen op die sociale diensten tewerkgesteld zullen worden, dat er tijdelijk 20 plaatsen worden bijgemaakt en dat er tijdelijk 1,2 miljoen euro voor outreachend werk bij de vertrouwenscentra en bij het OCJ wordt vrijgemaakt. Maar dit is natuurlijk maar tijdelijk, dit loopt af. Wat gebeurt er daarna? U weet ook dat de noden groter zijn dan het budget dat hiervoor voorhanden is. Ik heb nog een laatste vraag, maar ik weet dat u daar nu niet meer op kunt antwoorden. Hoe kunt u er binnen uw budgettaire marge voor zorgen dat die middelen wel structureel worden? Dat zal ongetwijfeld de vraag zijn van de sector en van iedereen die hulp nodig heeft.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Lorin Parys aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de contactopsporing – 2194 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Katrien Schryvers aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over het gebruik en de promotie van de app Coronaalert – 2251 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Stefaan Sintobin

De voorzitter: De heer Parys heeft het woord.

Lorin Parys (N-VA): Minister, op maandag 1 maart 2021 gaf u, samen met mevrouw Moykens, voorzitter van het Interfederaal Comité Testing & Tracing, en de heer Dewolf, administrateur-generaal van Zorg en Gezondheid, een persconferentie over de stand van zaken van de contactopsporing in Vlaanderen.

Mevrouw Moykens benadrukte toen dat er sinds mei vorig jaar al heel wat aanpassingen en verbeteringen werden doorgevoerd om de snelheid en efficiëntie van de contactopsporing te optimaliseren. Bij 53 procent van de contacten valt een bron van besmetting te detecteren. Daarnaast krijgt ook 93,5 procent van de Vlamingen zijn testresultaat binnen de 24 uur en 98 procent binnen de 36 uur.

De heer Dewolf wees erop dat 95 procent van de indexpatiënten en hun contactpersonen bereikt wordt. Het aantal doorgegeven contacten schommelt tussen de 2,5 en 5 personen. Van de indexpatiënten wordt 88 procent binnen de 24 uur bereikt. Vooral scholen en bedrijven worden genoemd als plaatsen van besmetting. Voor de start van de vaccinaties werden hier ook vaak de woonzorgcentra genoemd, maar die situatie zou nu anders zijn.

De grootste uitdagingen die er nog zijn voor de contactopsporing zijn onder andere de datatransmissie tussen de verschillende niveaus en het casemanagement bij bepaalde complexe besmettingssituaties, waar verder aan gewerkt wordt. Ten slotte wil men ook kleiner en meer gepreciseerd te werk gaan, waarbij er meer op maat gebeld kan worden met aandacht voor specifieke situaties. Op deze manier zouden er ook een aantal maatregelen op kleinere schaal genomen kunnen worden.

De app is ondertussen 2,5 miljoen keer gedownload. Het is wel opmerkelijk dat slechts 37 procent van de gebruikers die een positieve coronatest afleggen, dit ook meedeelt in de app om hun contacten te verwittigen. Daarom wordt er hieromtrent nog een communicatiecampagne opgezet.

Ik heb hierover drie vragen.

Volgens de heer Dewolf kan er nog gewerkt worden aan de datatransmissie tussen de lokale besturen, het Vlaamse niveau en Sciensano. Wat gebeurt er, minister, om daar werk van te maken?

De heer Dewolf hoopt dat men, naarmate de pandemie evolueert, kan overschakelen naar het traceren van kleinere groepen. Hoe ziet u dit? Op welk moment acht u het opportuun om hiermee van start te gaan?

Er komt een nieuwe campagne omtrent Coronalert en het feit dat positief geteste personen dit het best in de app melden. Hoe zal deze campagne eruitzien? Wanneer gaat die van start? Wat mogen we daarvan verwachten?

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Het is inderdaad zo dat 2,5 miljoen mensen de app Coronalert installeerden op hun gsm. De bedoeling van de app is dat je, als je besmet bent, andere app-gebruikers die in je buurt zijn geweest via die weg kunt verwittigen. Dat vergt een kleine handeling in de app. Uit recente cijfers blijkt echter dat slechts 37 procent van de app-houders dat ook daadwerkelijk doet.

Dat staat in tegenstelling tot de contacttracing, dat goede resultaten kan voorleggen. Zo bereikt het centrale contactonderzoek in Vlaanderen 88 procent van de bevestigde covidpatiënten en 80 procent van de risicocontacten binnen de 24 uur. Bovendien blijkt dat 8 op de 10 patiënten hun contacten delen. Mensen zijn dus zeker bereid om anderen die mogelijk ook risico lopen daarvan te verwittigen en zo bij te dragen aan het voorkomen van de verdere verspreiding van het virus.

Maar blijkbaar speelt de app in heel dat proces toch een minder grote rol. Misschien overlapt de functie van de app te veel met die van de 'gewone' contacttracing en achten mensen die besmet raken het dan eigenlijk niet meer nuttig om de app effectief te gebruiken.

Meer dan een half jaar na de ingebruikname van de app zouden we toch een goed zicht moeten hebben op de feitelijke meerwaarde ervan in functie van het tegengaan van de verspreiding van het coronavirus, bovenop de centrale contactopsporing.

Het is ook mogelijk dat de app nog altijd te onbekend blijft of misschien als te weinig gebruiksvriendelijk wordt ervaren. Mevrouw Moykens gaf op 2 maart laatstleden daarover in de krant inderdaad aan dat er een nieuwe communicatiecampagne zal komen om het gebruik van de app verder te promoten. Om enerzijds de noodzaak van deze campagne te beoordelen en er anderzijds desgevallend de juiste nadruk in te leggen, moeten we toch zicht hebben op een aantal zaken.

Ik heb dan ook de volgende vragen, minister.

In welke mate biedt de app Coronalert volgens u een meerwaarde ten opzichte van de gewone contacttracing bij het zoveel mogelijk voorkomen van de verspreiding van het virus?

Welk percentage van de afgenomen coronatesten wordt geregistreerd via de app en hoeveel van die geregistreerde testen kenden een positief testresultaat?

Is het duidelijk hoeveel mensen via de app werden verwittigd in plaats van via de gewone contactopsporing?

Welk gevolg gaven de mensen aan de verwittiging die ze via de app kregen? Zijn er gegevens over in hoeverre deze mensen vervolgens ook een test lieten afnemen?

Op welke conclusies baseert u zich om een nieuwe communicatiecampagne uit te werken omtrent de app? Welke invalshoek zal deze campagne hebben?

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Collega's, ik zal kort even ingaan op de datatransmissie tussen lokale besturen en Vlaanderen. Er zijn op dat vlak al heel wat stappen gezet. Zo werden de Script & Forms van Smals toegankelijk gemaakt voor de lokale besturen die zelf aan contactopsporing doen, waardoor deze besturen vandaag realtime toegang hebben tot de gegevens die zij nodig hebben voor de contactopsporing.

Wanneer lokale besturen problemen vaststellen met betrekking tot de werking van het systeem of de data in dit systeem, kunnen ze die via de helpdesk signaleren. Problemen worden dan ofwel direct opgelost ofwel bezorgd aan andere betrokken partijen die voor een oplossing zorgen.

Binnen Zorg en Gezondheid werd het voorbije jaar geïnvesteerd in de ZorgAtlas die vandaag nog steeds gebruikt wordt om data te delen met de lokale besturen, Sciensano en de federale overheid. De Vlaamse controletoren, die deel uitmaakt van de ZorgAtlas, wordt continu verder uitgebreid. De controletoren toont dagelijks onder andere de data met betrekking tot het contactonderzoek, de quarantainelijsten, de whereabouts, de clusters, de informatie over de epidemie, enzovoort. Wij blijven verder investeren in deze datastromen via de ZorgAtlas, en willen het platform ook nog na deze gezondheids crisis bestendigen voor een datagedreven beleid op de verschillende bestuurlijke niveaus.

De gegevens van de controletoren worden sinds kort verschillende malen per dag vernieuwd. Vroeger was dit beperkt tot een keer per dag. Daarnaast werkt het Business Intelligence Team van Zorg en Gezondheid continu aan het optimaliseren van de controletoren. De doelstelling is om zoveel mogelijk relevante data te ontsluiten, steeds rekening houdend met de dataprivacy en de GDPR-wetgeving (General Data Protection Regulation). Er vindt ook geregeld overleg plaats tussen het Vlaamse en het lokale niveau met betrekking tot de gegevensontsluiting via de controletoren, om meer aan de wensen van de lokale besturen te kunnen voldoen.

Wat de datatransmissie tussen Vlaanderen en het federale niveau betreft, is het belangrijk te vermelden dat er zowel data vanuit Smals als vanuit Sciensano naar Vlaanderen worden doorgestuurd. Deze datadoorstroom verloopt niet altijd foutloos, wat soms een impact heeft op zowel de operationele werking als op de rapportering met betrekking tot het contactonderzoek. Omdat deze datadoorstroom niet altijd foutloos verloopt, wordt binnen mijn administratie een data quality dashboard ontwikkeld. Dit dashboard signaleert problemen in verband met de datadoorstroom meteen, zodat ze ook opgevolgd kunnen worden. Daarnaast vindt wekelijks overleg plaats met de partijen op het niveau van de federale overheid om de nodige IT- en systeemaanpassingen en hun effect op de datatransmissie te bespreken.

De verschillende methodes verschillen naargelang de fase waarin een epidemie zich bevindt. Als we ons op de top van een epidemische golf bevinden, is vooral de werking met betrekking tot de grote cijfers belangrijk. Het effectief reproductiegetal (Rt-waarde) onder 1 krijgen, is dan de opdracht. Concreet gaat het in het

contactonderzoek om het isoleren van patiënten en het in quarantaine plaatsen van hoogrisicocontacten. In een fase met een veel lager incidentieniveau wordt het relatieve belang van individuele clusters en het vermijden van het uitdijen ervan groter. In een zeer laag incidentieniveau is het nodig om het laatste geval van een infectieketen rond een indexcase te traceren en aan bronopsporing te doen om iedere verdere transmissie te voorkomen. Deze laatste elementen vragen tijd, specifieke patiënteninformatie en een bevraging van niet-cases. Een extensieve, case-by-case bronopsporing kan mogelijk pas als de R_t -waarde lager ligt dan tien gevallen per honderdduizend inwoners in een periode van veertien dagen. Een precieze timing kan ik hiervoor niet geven. Alles hangt af van de vaccinatiesnelheid.

In vergelijking met de gewone of manuele contactopsporing speelt Coronalert een belangrijke complementaire rol. De experten zijn het erover eens dat een epidemie enkel door controle over de hele testing- en tracingketen onder controle kan worden gebracht. De manuele contactopsporing is zeker effectief, maar is ook onderhevig aan een aantal beperkingen. Het vraagt veel tijd en middelen, steunt op het geheugen van de besmette personen en is niet geschikt om contacten met onbekenden op te sporen.

De app draagt op drie specifieke manieren bij tot de contacttracing. De app laat toe contacten op een anonieme, automatische en juiste wijze te waarschuwen. Coronalert laat toe om snel over een positief testresultaat te worden gewaarschuwd, wat een snellere contacttracing mogelijk maakt. Tot slot is Coronalert ook belangrijk in verband met de grensoverschrijdende overdracht van het virus. Coronalert is ingeschakeld in het Europees netwerk van tracing apps. Hierdoor kunnen gegevens met tracing apps in andere landen worden uitgewisseld.

De corona-app kan opnieuw erg belangrijk zijn op het moment waarop we meer versoepelingen krijgen en het aantal contacten opnieuw toeneemt. In dat licht bereiden we een campagne voor waarin we niet enkel het downloaden, maar ook het correct gebruik van de app willen aanmoedigen. De nieuwe campagne is momenteel in volle voorbereiding.

Sinds de lancering van Coronalert eind september 2020 zijn in totaal meer dan 540.000 testresultaten ontvangen, waarvan 51.000 positieve resultaten. In vergelijking met het totaal aantal uitgevoerde PCR-tests sinds de lancering van de app, wordt in iets minder dan 8 procent van de gevallen de testresultaten in Coronalert ontvangen. De anonimiteit van Coronalert maakt het moeilijk meer detailinformatie te hebben. Het kan, bijvoorbeeld, dat iemand door de app wordt gewaarschuwd voor een hoogrisicocontact, maar vervolgens het callcenter of de arts niet verwittigt. Bijkomend moet ik opmerken dat Coronalert en de callcenters complementair zijn en elkaar niet vervangen. Een persoon die op het openbaar vervoer een hoogrisicocontact heeft gehad bijvoorbeeld, kan niet door het callcenter worden gewaarschuwd omdat de indexpatiënt deze persoon niet kan identificeren. Als het scherm ten gevolge van een hoogrisicocontact rood is, moet de gebruiker contact opnemen met het callcenter en, indien hij symptomen heeft, zijn arts contacteren. De gebruiker krijgt van het callcenter activatiecodes en een quarantainecertificaat. Ten gevolge van de privacy en de anonimiteit van de app, is het onmogelijk te weten welk percentage van de gebruikers dat een rood scherm heeft ontvangen, effectief contact opneemt met het callcenter.

De voorzitter: De heer Parys heeft het woord.

Lorin Parys (N-VA): Minister, u hebt verklaard dat we vanaf tien besmettingen per honderdduizend inwoners in een periode van veertien dagen naar een brononderzoek overschakelen. Dat lijkt me wel een erg laag cijfer, want dat betekent dat dit nog lang niet in zicht is. De voordelen van de 'backwards contact

tracing', zoals ze dat in het Engels noemen, zijn nochtans heel duidelijk. Mijn vraag is dan ook of dat criterium niet breder kan worden gesteld, zodat we sneller met brononderzoek kunnen beginnen. Ik ben ervan overtuigd dat dit echt een meerwaarde voor de bestrijding van het virus kan betekenen.

Hoe loopt het lokaal contactopsporingsonderzoek nu? Er wordt met het centrale contactopsporingsonderzoek samengewerkt, maar ik heb me laten vertellen dat beide vaak tegelijkertijd actie ondernemen. Dat is nog niet helemaal van de baan.

Minister, 37 procent van de positief geteste mensen laat zich in de app registreren. Hoe verhoudt zich dat tot de percentages behaald door vergelijkbare applicaties in het buitenland? Hebt u daar zicht op? Als dat in andere landen 60 procent of 70 procent is, weten we dan wat we hiervan kunnen leren om in de richting van dat percentage te evolueren?

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Uw toelichting toont aan dat de app Coronalert niet enkel een complementaire functie kan hebben. Ik heb de indruk dat dit veel te weinig geweten is. Mensen kunnen hier zelf mee aan de slag en kunnen op die manier stappen zetten om de pandemie in te dijken. Ze kunnen langs deze weg hun contacten waarschuwen of snel een positief testresultaat kennen, waarna ze natuurlijk hun andere contacten kunnen verwittigen. Zo kan de contacttracing haar werk doen, maar dat gebruik moet dan wel goed genoeg gekend zijn. Als mensen een rood scherm krijgen, moeten we hen ertoe kunnen aanzetten effectief contact met het call center op te nemen en de test te laten uitvoeren. We moeten hen ertoe aanzetten hun contacten te waarschuwen. Dat zijn zaken die momenteel nog veel te weinig gebeuren.

Er wordt een campagne opgezet. Mijn vraag is dat de campagne zich er niet enkel op zou richten dat meer mensen de app downloaden, maar dat ze vooral ook duidelijk maakt wat de doelstellingen van de app zijn en hoe mensen met die app aan de slag kunnen gaan.

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Zoals ik daarstraks al heb verklaard, is er een verschil tussen bronnenonderzoek, clusteronderzoek en contactonderzoek. Ze zijn familie van elkaar en ze zijn op dezelfde elementen gebaseerd, maar we kunnen enkel naar bronnenonderzoek gaan als we met lage aantallen zitten. Anders moet het contactonderzoek zijn.

Mevrouw Schryvers, het digitale en het effectieve contactonderzoek zijn inderdaad complementaire elementen. Iedereen moet zijn verantwoordelijkheid nemen, wat betekent dat het downloaden niet genoeg is. We zien dat er nog een optimalisering nodig is. Het is de bedoeling de mensen verder aan te sporen om op dat ogenblik de volgende stap te zetten en ervoor te zorgen dat ook andere mensen worden gecontacteerd.

Ik ken de percentages in het buitenland niet. Ik weet dat we, in verhouding tot de ons omliggende landen en andere Europese lidstaten, een hoge downloadratio hebben. Dat is daar een element van.

We hebben het al vaak over de verschillende elementen van het lokaal beleid gehad. Het gros der lokale besturen werkt mee aan de versterking van de contactopsporing. Het gaat dan om het informeren, het sensibiliseren en het mobiliseren als mensen in isolatie of quarantaine moeten. Het gaat er niet enkel om de regels uit te leggen, wat de zachte handhaving wordt genoemd, het gaat er ook om dat we nagaan of er sociale noden zijn waarop een antwoord moet worden gegeven.

Wat de andere aspecten van de contactopsporing betreft, gaat het om een beperkter aantal steden en gemeenten. We hebben het daar al over gehad. Dat is een tweede vorm van versterking van de contactopsporing die lokale besturen op dit ogenblik doen.

De voorzitter: De heer Parys heeft het woord.

Lorin Parys (N-VA): Ik heb geen slotbeschouwing.

De voorzitter: U ook niet, collega Schryvers?

Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Als jullie dat graag hebben, zal ik het ook niet doen, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel.

De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Maurits Vande Reyde aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de Vlaamse brede heroverweging voor het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin – 2219 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Stefaan Sintobin

De voorzitter: De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Voorzitter, minister, zoals u weet is er momenteel iets gaande in de Vlaamse Regering of in de hele Vlaamse overheid en administratie, en dat heet de Vlaamse brede heroverweging. Het is een oefening geïnitieerd door uw collega, minister Diependaele, en heeft als bedoeling om alle Vlaamse uitgaven zeer grondig tegen het licht te houden en te onderzoeken op efficiëntie en effectiviteit. Er zijn verschillende projectgroepen opgericht en ook een stuurgroep. Ik zal niet de hele werking uit de doeken doen, daarvoor is de commissie Financiën er.

Wat belangrijk is, is dat elk beleidsdomein zijn prioriteiten kenbaar moet maken. Minister Diependaele zei in de commissie Financiën dat de eerste resultaten daarvan binnenkort, tegen de zomer, zouden worden bekendgemaakt. Het ligt ook in zijn bedoeling om die te gebruiken voor de begrotingsopmaak van 2021. Daardoor zouden de projectgroepen begin februari al een plan van aanpak moeten hebben neergelegd aan de centrale stuurgroep.

Minister, hoe zit dat in het beleidsdomein Welzijn? Want bent u daar van plan? Welke uitgaven zullen grondig worden onderzocht?

Ik heb een aantal concrete vragen. Werd voor het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin de scope van de doorlichting al afgebakend? Welke grote uitgavenposten vindt u nuttig om door te lichten? Welke prioriteiten ziet u in het kader van deze Vlaamse brede heroverweging?

Op basis van welke elementen en afwegingen zullen die uitgaven worden geselecteerd?

Hebt u al een concreet plan met uw projectgroep en binnen die stuurgroep om die Vlaamse brede heroverweging in uw beleidsdomein te laten verlopen? Hoe ziet u dat? Welke timing stelt u voorop?

Zoals ik al zei, worden de resultaten verwacht tegen deze zomer en zeker tegen het najaar, met de begrotingsopmaak, die natuurlijk niet al te gemakkelijk is. Denkt u dat u die timing ook zult halen in het beleidsdomein Welzijn? Want het is natuurlijk een zeer krappe agenda. Ik kan mij inbeelden dat uw kabinet, maar ook uw administratie, met heel andere dingen bezig zijn. Ik dank u.

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Collega Vande Reyde, ik dank u voor uw inlevingsvermogen. Dat vind ik zeer sympathiek van u.

Om te beginnen wil ik meegeven dat de Vlaamse brede heroverweging een ambtelijke oefening is. We hebben er met de Vlaamse Regering expliciet voor gekozen de administraties voorstellen te laten formuleren, op basis waarvan we dan politieke keuzes zullen maken. We verwachten een menu van drie scenario's waarop de beleidslijnen dan politiek kunnen worden geënt.

Navraag leert dat de scope op dit moment nog niet definitief is, in die zin dat de projectgroepen pas afgelopen vrijdag hun voorstellen hebben ingediend bij de overkoepelende stuurgroep, die de voorstellen nog dient te valideren.

Ook wat de criteria betreft om te selecteren, moet ik in principe verwijzen naar die ambtelijke context. Navraag leert dat de voorstellen van de projectgroep die voorliggen, gestoeld zijn op de toepassing van een vijftal invalshoeken: het budgettaire belang; de mate waarin de coronacontext impact heeft op de inhoudelijke structurelementen (ISE's); het al dan niet rekening moeten of kunnen houden met recent gelopen, lopende of geplande evaluaties, onderzoeken of politieke plannen; de leeftijd van de reglementering; en de regeldrukte die de ISE kenmerkt. Het concrete plan van aanpak moet nog een invulling krijgen. Dat gebeurt aansluitend bij het definitief vastleggen van de scope.

De vooropgestelde timing is krap. Als minister van Welzijn volg ik natuurlijk de afgesproken timing binnen de Vlaamse Regering. Indien op basis van de ambtelijke werkzaamheden van de vooropgestelde timing afgeweken dient te worden, dan zal dat binnen de Vlaamse Regering worden besproken.

De voorzitter: De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Uiteraard leef ik zeer hard met u mee, elke dag. Maar ik leef ook mee met de leden van deze commissie, met ons, parlementsleden, met mezelf, en met de administratie. Want het is inderdaad geen dankbare opdracht. Je bent bezig met een gezondheidscrisis die alsmaar langer duurt. Je bent bezig met de vaccinatie. En dan wordt er ook nog eens gevraagd dat we onze begroting structureel op orde moeten krijgen. En daarvoor verwachten we van jullie, administratie, politieke besluitvorming, alles daarrond, concrete voorstellen om voor alles waar jullie nu mee bezig zijn, ook nog eens te bekijken hoe jullie dat anders, effectiever en efficiënter kunnen doen. Dat is geen gemakkelijke opdracht. Ik begrijp dus dat uw antwoord voorlopig nog geen uitsluitsel geeft over welke dingen er binnen de scope vallen.

Maar, ik denk wel dat op termijn – het beleidsdomein Welzijn is nu eenmaal de grootste uitgavenpost van de Vlaamse begroting – als de Vlaamse brede heroverweging een succes moet zijn, we ook binnen Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding moeten kijken naar de dingen die effectiever kunnen. Voor alle duidelijkheid, dat is geen besparingsoperatie zoals ze soms wel eens wordt geframed door de mensen die er niet zo'n fan van zijn. Maar het is wel degelijk een middel om dingen structureel beter te maken. Ik kan verkeerd zijn, maar ik verwacht daar eerlijk gezegd ook niet de grote besparingen van in elk beleidsdomein. Ik verwacht er wel van dat we over een aantal zaken gaan nadenken: hoe

kunnen we hier met dezelfde middelen meer mensen betere zorg geven? Dat is het uitgangspunt. Ik denk bijvoorbeeld aan de wijze waarop we bepaalde zorg financieren. Er is bijvoorbeeld een testexperiment in het vooruitzicht voor persoonsvolgende financiering in de ouderenzorg. Ik heb het over dat soort zaken. Of alle steunmaatregelen wel het effect beogen dat we voor ogen hebben. En we hebben net de evaluatie van het groeipakket besproken. Ik heb het over dat soort dingen.

Ik denk echt dat er binnen Welzijn een grote massa ligt om van die Vlaamse brede heroverweging een succes te maken. Ik snap dat u daar niet op korte termijn kunt antwoorden. Maar ik denk dat we op termijn toch een aantal zaken naar voren moeten schuiven die voor ons, als commissie, en voor u, als minister en administratie, belangrijk zijn om te evalueren op efficiëntie en op effectiviteit.

De voorzitter: Mevrouw Groothedde heeft het woord.

Celia Groothedde (Groen): Ik hoorde vorige week, toen ik de actuele vraag rond armoede stelde, collega Vande Reyde voorstellen dat een deel van zo'n plan misschien zou kunnen worden betaald door de brede Vlaamse heroverweging. Dan is het toch een beetje een gemengd signaal. Want aan de ene kant moet er hierbij niet te veel worden bespaard en is het geen besparingsoperatie. Maar aan de andere kant kost zo'n plan natuurlijk wel iets.

Ik begrijp ook heel goed dat de administraties, die de afgelopen jaren zo hard hebben gewerkt, hier moeite mee hebben. Dat dit een besparingsoperatie is, staat eigenlijk wel buiten kijf. Het is weer een kaasschaaf op hen.

Als ik kijk naar het gebied Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, zie ik ook niet meteen waar er grote besparingen zouden moeten komen. Het is natuurlijk een domein waar veel wordt uitgegeven, maar dat is natuurlijk ook omdat er ontzettend veel noden zijn. We hebben het afgelopen jaar heel goed gemerkt welke gaten er zitten.

Minister, wie zit er in de stuurgroep? Welke consultants? Hoeveel geld wordt uitgetrokken voor deze consultants? Dat mag binnen het domein Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding zijn of ook in het algemeen.

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Collega, ik zal niet ontkennen dat een belangrijk deel van de uitgaven zich binnen ons beleidsdomein situeren. Ik denk dat wij, samen met Onderwijs, de twee grootste uitgavedepartementen zijn. Dat is ook omdat de noden en de zorg zeer groot zijn.

We kunnen niet verwachten dat iedereen meezoekt naar hefbomen om zich beter te organiseren en dat dan zelf niet doen. We moeten altijd op een kritische manier kijken naar wat we vandaag doen en wat we op de meest optimale manier kunnen doen. Het gaat niet over kaasschaafbesparingen, maar wel over hoe we de zaken op orde krijgen en hoe we ons goed kunnen organiseren.

Wat de precieze kosten betreft, dat weet ik niet. De middelen die daarvoor worden uitgetrokken, zitten bij Financiën en Begroting. Minister Diependaele financiert dat, wij doen dat niet vanuit onze eigen begroting. De consultants worden van daaruit betaald. De middelen zijn voorzien in de relancemiddelen.

De stuurgroep is volgens een aantal instructies samengesteld met mensen uit onze administratie, maar ook uit die van Begroting en ook met een aantal onafhankelijken.

De voorzitter: De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): In de komende maanden zullen we hier nog op terugkomen en bij tijd en wijle een stand van zaken horen in deze commissie.

Mevrouw Groothedde, het is allesbehalve een kaasschaafbesparing. Met een kaasschaaf is het gemakkelijk, iedereen 5 procent minder, daar moet je geen consultants of stuurgroep of project voor hebben. Wat hier gebeurt, is net het omgekeerde. Het is kijken waar je zaken effectiever en efficiënter kunt doen. In sommige gevallen, misschien ook in Welzijn, betekent het dat je zelfs meer middelen nodig zult hebben. Het is dus verre van een kaasschaafbesparing. Ik begrijp dat dat soms zo wordt geframed, maar dat is dus zeker niet het geval. We zullen daar in de komende maanden nog verder duidelijkheid over krijgen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Maaïke De Rudder aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de nieuwe beleidstool Grenswijs – 2240 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Stefaan Sintobin

De voorzitter: Mevrouw De Rudder heeft het woord.

Maaïke De Rudder (CD&V): Minister, in het antwoord op een schriftelijke vraag van 5 februari 2021 geeft u aan dat de nieuwe beleidstool Grenswijs ter beschikking zal worden gesteld op 8 maart 2021. Aan deze tool heeft de partnerorganisatie Sensoa samen gewerkt met andere expertorganisaties rond de thema's pesten en agressie.

Het is de bedoeling dat organisaties die preventief beleidsmatig willen werken rond seksueel overschrijdend gedrag, agressie en pesten, met deze tool aan de slag kunnen gaan. Ook binnen sport, cultuur, jeugdwerking, maar ook in onderwijs kunnen organisaties met deze tool aan de slag.

Minister, hebt u er zicht op in welke mate seksueel grensoverschrijdend gedrag, agressie en pesten effectief een probleem zijn bij Vlaamse jongeren? Welke concrete doelstellingen werden er vooropgesteld bij de uitwerking van deze tool? Zet deze tool in op het versterken van bepaalde vaardigheden of is het veeleer gericht op attitudeverandering, of beide? Wordt er in de tool ook aandacht besteed aan de online component van seksueel grensoverschrijdend gedrag, agressie en pesten? Op welke manier zullen de organisaties met deze tool aan de slag kunnen gaan? Op welke manier zal de nieuwe tool Grenswijs een meerwaarde kunnen bieden aan beleid rond seksualiteit, agressie en pesten?

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Er zijn verschillende onderzoeken waarnaar we in dat verband kunnen verwijzen. Volgens het onderzoek 'Geweld, gemeten en geteld' van de University Colleges Leuven-Limburg (UCLL) blijkt dat alle vormen van grensoverschrijdend gedrag in verschillende contexten voorkomen. Zo werden zeven op tien minderjarigen het voorbije jaar minstens één keer vernederd of gediscrimineerd op school. De helft zegt dat dit ook gebeurt in het eigen gezin. 54 procent van de jongeren gaf aan de afgelopen zes maanden slachtoffer te zijn geweest van cyberpesten.

Volgens de Sexpert-studie, uitgevoerd in 2011-2012, maakte 16,6 procent van de jongeren seksueel grensoverschrijdend gedrag mee voor hun 18 jaar, een op vijf meisjes en een op tien jongens, en dit zowel thuis, op school als in de vrije tijd.

Uit onderzoek van Apestaartjaren in 2020 blijkt online grensoverschrijdend gedrag in verschillende vormen voor te komen. 9 procent van de leeftijdsgroep van 12 tot 18 jaar stuurde de voorbije twee maanden een seksueel getinte foto. Een kwart van de bevroegde middelbare scholieren vertelde dat hun privacy geschonden werd na het versturen van een sext. Op de hele groep jongeren rapporteert een kleine 5 procent regelmatig online grensoverschrijdend gedrag te ondergaan.

Grenswijs wil zowel inzetten op het versterken van vaardigheden als op attitudeverandering. Grenswijs zet in op het versterken van beleidsmakers in een organisatie om meer preventief beleid over grensoverschrijdend gedrag te maken. Grenswijs besteedt extra aandacht aan inbreng en participatie van gebruiker en medewerker van de organisatie, zodat het beleid ook effectief aansluit bij de noden van gebruiker en medewerker. Grenswijs biedt handvaten voor een gemeenschappelijke taal om seksueel gedrag in te schatten en er pedagogisch gepast op te reageren.

Grenswijs wijst erop dat een beleid rond grensoverschrijdend gedrag maar effectief kan zijn als er tegelijkertijd op drie niveaus wordt ingezet: preventief om te voorkomen, reactief om gepast te reageren op incidenten en bijhorende zorg, leerkanalen en herstel aan te bieden, en tot slot op vlak van het kwaliteitsbeleid. Maak een kader waarin samenleven, spelen, werken en seksualiteit beleven en ontwikkelen op een veilige en fijne manier kan.

In de praktijk zien we vaak een beleid dat zich beperkt tot het opstellen van een handelingsprotocol om te reageren als er iets fout loopt, maar wordt het preventieve vergeten en ontbreekt de ontwikkeling van een bredere visie als het belangrijkste element van een kwaliteitsbeleid.

Grenswijs is geen abstracte, maar een toepassingsgerichte methodiek. Concrete tools, oefeningen, implementatietips en videomateriaal dragen ertoe bij dat op de drie niveaus, die ik zojuist noemde, kan worden gewerkt, geleerd en verbeterd.

Zowel uit prevalentiecijfers, focusgroepen als kwalitatieve bevestigingen bleek de nood om op Grenswijs aandacht te besteden aan online grensoverschrijdend gedrag, en dus bevat Grenswijs deze component. Een specifieke filter online zoomt in op online grensoverschrijdend gedrag en biedt hiervoor de nodige tools en handvaten.

In de eerste plaats stimuleren Sensoa, ICOBA en Pimento organisaties om zelf aan de slag te gaan met Grenswijs. Er werd daartoe extra ingezet op gebruiksvriendelijkheid en laagdrempeligheid. Als een organisatie aan de makers van Grenswijs een vraag stelt over het beleid van grensoverschrijdend gedrag, zullen ze in de eerste plaats worden doorverwezen naar de relevante inhoud en de bijhorende tools.

Toch stelden organisaties tijdens de focusgroepen in het kader van het ontwikkelproces ook de vraag om door een externe organisatie te worden begeleid. In het najaar van 2021 worden daarom binnen de verschillende sectoren implementatieorganisaties opgeleid via een 'training of trainers'. Deze implementatieorganisaties kunnen dan binnen hun sector organisaties begeleiden. Sensoa, ICOBA en Pimento ondersteunen de implementatieorganisaties door jaarlijks intervisie te organiseren. Grenswijs is een verdieping en uitbreiding van het reeds bestaande 'Raamwerk Seksualiteit en Beleid' van Sensoa.

Door samenwerking met Pimento en met ICOBA werd dit omgevormd naar Grenswijs. Het is dus een methodiek die ondersteunt in het ontwikkelen van een beleid voor de drie thema's: seksualiteit, pesten en agressie. Met één methodiek kunnen organisaties dus een beleid voor de drie thema's ontwikkelen. Dat is al een eerste meerwaarde. Een andere meerwaarde zit in het feit dat Grenswijs een taal

aanlevert om over die thema's in dialoog te kunnen gaan, een taal die toegankelijk is voor allerlei organisaties.

Ten slotte komt Grenswijs tegemoet aan de vragen van medewerkers in organisaties naar een beleidskader om gepast om te gaan met seksualiteit, pesten en agressie, door op alle niveaus inhoud en tools aan te reiken, methodieken te ontsluiten en een integraal kwaliteitsbeleid rond seksualiteit en pesten te stimuleren.

De voorzitter: Mevrouw De Rudder heeft het woord.

Maaike De Rudder (CD&V): Minister, dank voor uw zeer uitgebreid antwoord. Ik zal het zeker nog eens nalezen. Ik heb al een aantal zaken genoteerd. Het is belangrijk dat u aangeeft dat er een groot verschil is tussen praktijk en theorie. Ik ben blij dat de tool Grenswijs daarop inspeelt.

We weten dat er een verschil van dag en nacht is tussen de tool op papier en de toepassing in de praktijk. Het is goed dat er geen abstractie van gemaakt wordt maar dat er net op een manier op wordt ingegaan waardoor er een gevolg wordt gegeven aan de noden op het terrein. Daar ben ik dus heel blij om.

Ik ben eens op de website gaan kijken en heb gezien dat er heel veel tools aangereikt worden om heel creatief maar ook doelgericht aan dat beleidsplan te kunnen werken. Dus ik hoop dat hier door heel wat verenigingen, maar ook binnen bepaalde beleidsdomeinen zoals Onderwijs, Jeugdwerk, Cultuur en Sport, op een gepaste manier mee omgegaan wordt.

Mijn bijkomende vraag, minister – maar ik weet niet of u daar al zicht op hebt – is of er ook in de richting van de andere sectoren een voldoende brede communicatie zal gebeuren over die tool die ter beschikking wordt gesteld, zodat die een ruimere bekendheid krijgt.

De voorzitter: Mevrouw Wouters heeft het woord.

Suzy Wouters (Vlaams Belang): Minister, in het kader van de preventie van seksueel grensoverschrijdend gedrag – met onder andere Grenswijs – stelde mijn collega Blancquaert u reeds in januari een schriftelijke vraag. In uw antwoord gaf u aan dat Sensoa werkt aan het vervolg van de campagne 'Is 't oké?' rond seksueel grensoverschrijdend gedrag, die gelanceerd werd in 2019. In dat vervolg zou er gefocust worden op de positieve rol die omstanders kunnen spelen bij gevallen van grensoverschrijdend gedrag in de publieke ruimte. De focus ligt zowel op het algemene publiek als op specifieke organisaties en doelgroepen.

Minister, kunt u ons zeggen wat de huidige stand van zaken is van dit initiatief?

De voorzitter: Mevrouw Verheyen heeft het woord.

Katja Verheyen (N-VA): Ik denk dat dit inderdaad een goede stap vooruit is inzake de aanpak van seksueel grensoverschrijdend gedrag, en dat in de verschillende geledingen van onze samenleving. Het initiatief komt er onder meer om de toegankelijkheid van het Raamwerk Seksualiteit en Beleid te verbeteren, wat zeer goed is, zeker in een context waarin de expertise rond een toch wel gevoelig thema vaak lijkt te ontbreken. Men weet vaak niet goed hoe men hiermee moet omgaan of hoe men een situatie moet aanpakken.

Ik heb de nieuwe website van Grenswijs ook bekeken. Die staat vol met heel bruikbare en interessante informatie. Ik denk dat een compliment voor de deelnemende partners hier zeker op zijn plaats is. Het zou dan natuurlijk ook zonde zijn als zoveel kennis en zoveel expertise ongebruikt zou blijven liggen. Ik roep dus ook echt wel op om die info zeker aan de man te brengen opdat die echt

bekendgemaakt wordt. Ik kan me een uitrol binnen de verschillende geledingen van de Vlaamse overheid gemakkelijk inbeelden, maar ik stel me wel wat vragen bij een eventuele uitrol van die kennis en expertise naar de private sector. Hoe zult u dat aanpakken, minister? Vindt u het nodig dat dit initiatief ook bekend geraakt en gebruikt zal worden in de private sector? Hoe zult u dat daar aan de man brengen?

Minister, ik wil nog een kleine suggestie doen. Ik denk dat Grenswijs op zich ook heel veel kan betekenen binnen de jeugdhulpvoorzieningen. We weten dat heel wat meisjes daar nog steeds het slachtoffer zijn van grensoverschrijdend gedrag en ook het slachtoffer worden van tienerpooiers die hen vanuit die voorzieningen ronselen. Ik denk dat het krachtiger maken van die meisjes een absolute must is. Grenswijs kan hiervoor misschien wel een heel goed initiatief zijn, dat kan echt wel een verschil maken. Minister, het zou fijn zijn als u dit wilt bekijken en eventueel wilt meenemen naar de jeugdhulpvoorzieningen.

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Collega's, in het najaar van dit jaar zal Sensoa Grenswijs introduceren in de settings van Zorg, Welzijn, Onderwijs, Asiel en Migratie, Vrije Tijd, Zorg en Gezondheid en Justitie. Dat zal dus verder uitgerold worden. Organisaties kunnen een beroep doen op de implementatieorganisaties om de deskundigheid van medewerkers te bevorderen en een beleid op te stellen ter preventie van seksueel overschrijdend gedrag. De uiteindelijke bedoeling van Grenswijs is dat organisaties zelfstandig aan de slag kunnen gaan.

De voorzitter: Mevrouw De Rudder heeft het woord.

Maaike De Rudder (CD&V): Ik denk dat we het er allemaal over eens zijn dat seksueel grensoverschrijdend gedrag, pesten en agressie problematieken zijn die onze voortdurende aandacht vragen en dat we voortdurend moeten blijven inzetten op het preventieve luik daarvan.

Ik ben dan ook heel blij dat er, zoals collega Verheyen zegt, echt wel stappen vooruit gezet worden. Ik vind dit een heel goede en heel gebruiksvriendelijke tool. Laten we hopen dat die echt bekendheid krijgt op het terrein en dat alle organisaties, zo breed mogelijk, hiermee verder aan de slag kunnen gaan.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de digitalisering van de stageplannen voor artsen-specialisten in opleiding – 2247 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Stefaan Sintobin

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Collega's, dit is een thema dat ik toch al enkele jaren opvolg. Minister, ik stelde hierover ook al vragen aan uw voorganger, Jo Vandeurzen, en aan toenmalig minister van Onderwijs, Crevits, die me doorverwees naar minister Vandeurzen. Mijn vraag handelt over de doorstroom van gegevens uit de stageplannen van artsen-specialisten in opleiding bij Zorg en Gezondheid naar de FOD Volksgezondheid. Vorige week stelde ik nog een vraag aan minister Ben Weyts in verband met de opleiding van artsen-specialisten, waarvan de stageplannen een onderdeel uitmaakten. De criteria worden vastgelegd door het federale niveau en door Vlaanderen opgevolgd. Daardoor ontstaan er hier en daar aberraties.

In 2018 kreeg ik als antwoord op vraag nr. 155 dat men zou bekijken of digitalisering mogelijk was om de gegevens sneller te kunnen verwerken. Collega's, u vraagt zich misschien af wat er hier bedoeld wordt met digitalisering. Wel, stagiairs in de opleiding geneeskunde moeten een stageboekje bijhouden met daarin de taken die ze uitgevoerd hebben die aansluiten bij de doelstellingen van hun stage en bij de criteria die federaal opgelegd worden. Houd u vast: zij moeten dat maken, vervolgens moeten ze dat uitprinten, in een envelop steken en aangetekend opsturen naar de Vlaamse overheid. Dat is hoe het vandaag verloopt. Dat is echt een hele berg papier. God mag weten waarom dat op deze manier moet. Door de coronacrisis heeft men toch gekozen voor digitalisering. Die digitalisering verloopt als volgt. Men print het uit, zet zijn handtekening, scant het in en mailt dan dat pdf-bestand door. Dat is niet direct een vorm van digitalisering die naam waardig. Dat is eigenlijk een digitale print. Dat is eigenlijk zonde van de tijd. De vraag is ook wat daar dan mee gebeurt, minister. Want dat houdt dan in dat dat digitale pdf-bestand ook weer wordt afgedrukt bij het agentschap, waarna alles samen geniet wordt en door iemand wordt gelezen of waarna men meerdere kopieën begint te maken voor de commissie. Ik vrees toch wel wat voor de efficiëntie en ook voor de inhoud ervan.

Een mogelijke oplossing voor de digitalisering van de stagemappen is het gebruik van medbook. Dat is een pakket dat bestaat op de commerciële markt. Eigenlijk stellen we vast dat alle stagiairs dat gebruiken, dat dit breed ingeburgerd is. Op die manier kunnen de stagegegevens digitaal geregistreerd worden. Als er dan een link gelegd zou kunnen worden tussen medbook en Zorg en Gezondheid voor die overdracht, dan is de zaak eigenlijk rond.

Minister, ik laat me vertellen dat dit systeem hier en daar op verzet stuit. Ik weet niet precies welk inhoudelijk argument daarvoor gegeven wordt. Daarnaast worden de criteria nog altijd bepaald door de federale overheid en is de uitvoering Vlaamse materie. Omdat wij daarvoor moeten zorgen, denk ik dat wij dat beter zelf op een goede manier organiseren.

Minister, ik heb hierbij de volgende vragen.

Welke stappen zijn er sinds 2018 al genomen inzake het digitaal versturen van de stageplannen naar Zorg en Gezondheid?

Acht u het mogelijk om de digitalisering die is ingezet door de coronacrisis verder uit te werken – maar dan niet via een pdf-bestand dat eerst ingescand en dan doorgestuurd moet worden om vervolgens afgedrukt te worden?

Kan voor de digitalisering gebruik gemaakt worden van het systeem medbook, waar de studenten al mee werken? Zult u dit verder onderzoeken?

De criteria voor de stage zijn federaal bepaald, maar de beoordeling gebeurt uiteraard op Vlaams niveau. Ik moet u, als een van de architecten van die staats-hervorming, niet uitleggen dat de kwaliteitsbewaking van de opleiding Vlaamse materie is. Is het volgens u aangewezen om het volledige stagebeleid op Vlaams niveau op te volgen en uit te werken?

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Voorzitter, in het kader van de digitalisering van de Vlaamse overheid werken we momenteel aan de ingebruikname van het e-loket voor de indiening van alle documenten met betrekking tot de erkenning, de indiening en de wijziging van het stageplan, de stagerapporten en de erkenningsaanvragen. Het voorbereidingstraject is lopende. De piloottesten staan gepland voor de zomer van 2021. Indien deze testen gunstig verlopen, kan de volwaardige implementatie snel volgen.

In afwachting van de ingebruikname van het e-loket staat het Agentschap Zorg en Gezondheid toe dat kandidaten hun stageplan en andere documenten met betrekking tot de erkenning via mail in plaats van met de post opsturen. Ondanks de coronacrisis, zal de digitalisering verder worden uitgewerkt. Het platform Medbook wordt enkel gebruikt voor het stagerapport, namelijk om de prestaties tijdens het opleidingsjaar bij te houden. De kandidaat downloadt het rapport uit Medbook en maakt het over aan het team Zorgberoepen. Nu kan dat met een mail, maar in de toekomst kan dat bij het e-loket. Naast het stagerapport moeten nog andere documenten worden ingestuurd, zoals het stageplan en de documenten in verband met de erkenningsaanvraag. Ook dit zal in de toekomst langs het e-loket verlopen. Medbook biedt die mogelijkheden niet.

Wat mij betreft, bevinden de bevoegdheden met betrekking tot eenzelfde beleidsdomein zich het best op hetzelfde beleidsniveau.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Minister, ik stel vast dat het e-loket de afgelopen drie jaar vorm heeft gekregen, maar het is natuurlijk wel zo dat de documenten eerst van Medbook moeten worden gedownload en vervolgens weer moeten worden geüpload, gemaïld of naar het e-loket worden gestuurd. Dat is geen digitalisering. Dat is het sturen van een digitale brief. Ik pleit ervoor dat we dit automatisch koppelen. Dat moet gewoon worden doorgegeven, zodat we niet eerst moeten downloaden en dan moeten uploaden. Dat is niet waar ik met de digitalisering naartoe wil.

Medbook bevat het stagerapport, maar als we met Medbook zouden vergaderen over de mogelijkheid het stageplan daar ook op te plaatsen, zou het opgelost zijn. Het is raar dat daar een stagerapport zonder stageplan staat. Die twee zijn eigenlijk onlosmakelijk met elkaar verbonden. Ik wil hiervoor pleiten.

Ik ben blij dat u de mening deelt dat dit beter in een hand zit. Het is een opleiding en dat is Vlaamse materie. Het lijkt me duidelijk waar dit thuishoort.

De voorzitter: Wil de minister nog iets toevoegen? Neen?

Mijnheer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Ik kan misschien nog eens herhalen waarvoor ik pleit, maar het zal weinig effect hebben. Een e-loket is geen digitale brievenbus waarvoor we iets moeten downloaden en het dan als pdf-bestand moeten opsturen. De digitalisering moet leiden tot een koppeling, waardoor die handeling niet meer moet gebeuren.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.